

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 – 2022

**PROGRAM
HOSPODÁRSKEHO
A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE VÍTKOVCE**
na roky 2017 – 2022

Vypracoval: Ing. Marián Jančura, CSc.

Schválil: Jozef Olejník, starosta obce

Vítkovce, 2017



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

OBEC Vítkovce



Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vítkovce na roky 2017 - 2022
Územné vymedzenie	Kataster obce Vítkovce, okres Spišská Nová Ves, Košický samosprávny kraj
Územný plán obce	Nebol vypracovaný
Dátum schválenia PHSR	
Dátum platnosti:	do 31. 12. 2022
Verzia	01
Publikovaný verejne :	



O B S A H

0. ÚVOD

A. ANALYTICKÁ ČASŤ

I. AUDIT ÚZEMIA, SPOLOČENSKÝCH A SOCIÁLNYCH POMEROV

1. Komplexné hodnotenie a analýza východiskovej situácie obce

1.0 Základné informácie o obci

1.1 Obec Vítkovce v širších regionálnych súvislostiach

1.2 História obce

1.3 Stav územnoplánovacej a programovej dokumentácie

2. Prírodné zdroje a podmienky

2.1 Prírodné charakteristiky

2.1.1 Geomorfológia a geologická stavba

2.1.2 Klimatické podmienky

2.1.3 Hydrogeologické pomery

2.1.4 Pôda a lesy

2.1.5 Fauna a flóra

2.1.6 Krajinná štruktúra

2.2 Ochrana prírody

2.3 Životné prostredie

2.3.1 Ovzdušie

2.3.2 Voda

2.3.3 Odpady, imisie a emisie

2.3.4 Radónové riziko

2.3.5 Environmentálna regionalizácia

3. Ľudské zdroje

3.1 Demografická situácia obce

3.1.1 Stav a vývoj obyvateľstva

3.1.2 Pohyb obyvateľstva



3.1.3 Veková a sociálna štruktúra obyvateľstva, vierovyznanie a národnostné zloženie

3.1.4 Dôchodková situácia obyvateľstva

3.1.5 Zamestnanosť

3.2 Vzdelanosť občanov, vzdelávanie

4. Kultúrne a spoločenské zdroje

4.1 Pamiatky a tradícia

4.1.1 Tradície

4.1.2 Kultúrne a historické pamiatky

4.1.3 Osobnosti, rodáci

4.2 Spoločenský život

4.2.1 Kluby, spolky a združenia

4.2.2 Spoločenské aktivity – tretí sektor

5. Infraštruktúra a materiálne zdroje

5.1 Bývanie, bytová výstavba a bytový fond

5.2 Základná technická infraštruktúra

5.2.1 Doprava, cestná sieť

5.2.2 Zásobovanie vodou a kanalizácia

5.2.3 Komunikačné a informačné siete

5.2.4 Zásobovanie elektrinou, plynofikácia

5.3 Občianska infraštruktúra a vybavenosť, sociálna infraštruktúra

5.3.1 Občianska vybavenosť a služby

5.3.2 Sociálne a zdravotné služby

5.3.3 Školstvo a vzdelávanie

5.3.4 Kultúra a osвета

5.3.5 Zariadenia na rekreáciu

5.3.6 Šport a oddych

5.3.7 Administratíva a verejná správa

6. Ekonomické využívanie zdrojov

6.0 Hospodárska základňa

6.1 Podnikateľská sféra

6.1.1 Podnikateľské subjekty so sídlom v obci

6.1.2 Služby

6.1.3 Poľnohospodárstvo

6.1.2 Lesné hospodárstvo



6.1.4 Organizačná štruktúra hospodárstva

6.2 Trh práce

6.2.1 Zamestnanosť a nezamestnanosť

II. ANALÝZA SITUÁCIE V OBCI

7. SWOT analýza

7.1 Analýza problémov

8. Audit problémov

8.1 Kľúčové problémy – matrica problémov

8.2 Analýza väzieb na strategické dokumenty Vyššieho územného celku Košický kraj

8.2.1 PHSR VÚC Košický samosprávny kraj

B. STRATEGICKÁ ČASŤ

9. Stratégia a ciele rozvoja obce

9.1 Vízia

9.2 Ciele stratégie

9.2.1 Prioritné oblasti

9.2.2 Globálny strategický cieľ, rešpektovanie princípov regionálnej politiky

9.2.3 Všeobecné strategické ciele, dosiahnutie vyváženého udržateľného rozvoja

9.2.4 Špecifické ciele

10. Finančný rámec

10.1 Finančná náročnosť stratégie

10.2 Zdroje financovania stratégie

10.3. Časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce

11. Záver

Prílohy



0. Úvod

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vítkovce vynikol na základe ustanovení zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších úprav a zákona č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja (§§ 8, 8a a 12 zákona).

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je základný programový a výkonný dokument, ktorého cieľom je riešiť súčasné závažné ekonomické a sociálne problémy obce Vítkovce za efektívneho využitia všetkých zložiek jeho miestneho potenciálu (ekonomického, prírodného i demografického).

Definujeme ho ako strednodobý strategický dokument s detailnou definovaním charakteristikou stavu, analýzou silných a slabých stránok obce a vytýčením možných ciest rozvoja vo všetkých oblastiach.

Obec je súčasťou Košického kraja, ktorý je prioritným regiónom na základe uznesenia vlády SR č.923/1999. Takéto zaradenie vyplýva z trvale nepriaznivého ekonomického stavu, zapríčineného:

- nízkou úrovňou hrubého domáceho produktu, ktorý v prepočet na jedného obyvateľa zaostáva za priemerom v Slovenskej republike,
- vysokou mierou nezamestnanosti,
- výraznou disproporciou ekonomického rozvoja v jednotlivých oblastiach regiónu,
- výrazným zaostávaním technickej infraštruktúry.

Poslaním Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vítkovce (ďalej len Plánu rozvoj) je navrhnuť systematickú a funkčnú trvalú rozvojovú stratégiu, zameranú na realizáciu sociálneho a ekonomického rozvoja obce pri využití vnútorných finančných zdrojov a podporných prostriedkov z fondov Európskej únie. Jeho štruktúra sa zakladá na vykonanej analýze súčasného stavu a formulácii cieľov a stratégie ďalšieho rozvoja obce.

Plán rozvoja obce pozostáva z nasledujúcich častí:

- a) sociálno-ekonomickej analýzy obce a identifikácie možností rozvoja formou súhrnnej analýzy,
- b) stratégie rozvoja jej priorít a opatrení potrebných na ich naplnenie,
- c) posúdenia finančného zabezpečenia a možností získania finančných prostriedkov,
- d) organizačného zabezpečenia realizácie Plánu rozvoja obce.

Súhrnnou analýzou i strategickou časťou sa prelínajú globálne i špecifické ciele, ktoré sú rozpracované do konkrétnych opatrení.



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

Prvá analytická časť dokumentu obsahuje popis obce so základnými geografickými údajmi a hlavnými sociálno-ekonomickými charakteristikami, ktoré charakterizujú dynamiku sociálneho a ekonomického rozvoja obce Vítkovce. Súčasťou je súhrnná analýza rozvojového potenciálu, ktorá v rámci globálnych a špecifických cieľov, ako aj silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození umožňuje načrtnúť súhrnný pohľad na reálnu situáciu obce a jej rozvojové možnosti.

Druhá časť dokumentu sa orientuje na definovanie možného strategického rozvoja. Definuje globálne ciele a tieto rozpracováva do špecifických cieľov, ktoré majú stabilizačný alebo rozvojový charakter (v troch samostatných prílohách). Stabilizačné ciele a súvisiace opatrenia sa zameriavajú na riešenie súčasného nepriaznivého až kritického stavu v jednotlivých oblastiach, aby nedochádzalo k ďalšiemu prehľbovaniu jestvujúcich problémov v najbližších dvoch rokoch od prijatia tohto dokumentu samosprávnymi orgánmi obce. Opatrenia viažuce sa na rozvojové ciele sa zameriavajú na aktivizáciu vnútorných potenciálov v obci a na podporu ich dlhodobého rozvoja až do roku 2020.

Časť Plánu rozvoja obce o finančnom zabezpečení definuje reálne zdroje financovania, ktorými sú rozpočet obce, štátna pomoc, súkromné zdroje a zdroje EÚ.

Plán rozvoja obce bol spracovaný na základe poznatkov regionálnych odborníkov a miestnych autorít, ktorí dokážu najlepšie definovať problémy, potreby a rozvojové potenciály obce. Spôsob spracovania umožnil všetkým zainteresovaným partnerom vysokú mieru spoluúčasti na vypracovaní programovej stratégie sociálno-ekonomického rozvoja obce. Na Plán rozvoja obce budú nadväzovať konkrétne projekty, ktorých realizáciou sa dosiahne naplnenie vytýčených cieľov.

Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vítkovce je základným programovým a výkonným dokumentom vytvoreným na realizačné obdobie rokov 2017 – 2022.

Pri spracovaní Programu rozvoja obce Vítkovce na roky 2017 – 2022 boli zohľadnené už existujúce programovacie a koncepcné dokumenty.

Zoznam koncepčných dokumentov:

Názov dokumentu	Platnosť	Úroveň dokumentu	Zdroj
PHSR Vítkovce na r. 2007 - 2018			
PHSR Košického samosprávneho kraja			



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

Územný plán veľkého územného celku Košický kraj			
Národná stratégia regionálneho rozvoja SR			

Pri spracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vítkovce boli použité údaje z databázy Obecného úradu Vítkovce, Štatistického úradu Slovenskej republiky (www.statistics.sk, www.datacube.statistics.sk, www7.statistics.sk), Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny (www.upsvar.sk), Obchodného registra SR (www.statistics.sk), živnostenského registra (www.ytsr.sk) a Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Spišskej Novej Vsi.



A. ANALYTICKÁ ČASŤ

I. AUDIT ÚZEMIA, SPOLOČENSKÝCH A SOCIÁLNYCH POMEROV

1. Komplexné hodnotenie a analýza východiskovej situácie obce

1.1 Obec Vítkovce v širších regionálnych súvislostiach

Spišská obec Vítkovce sa nachádza v geografickej subprovincii Západné Karpaty, vo Fatransko-tatranskej oblasti a v celku III 3 B-19 Hornádska kotlina.

Obec Vítkovce leží v centrálnej oblasti regiónu Spiš v okrese Spišská Nová Ves, v južnej časti Hornádskej kotliny pri sútoku potoka Ladis a rieky Hornád. Obec Vítkovce leží v južnej časti Hornádskej kotliny pri sútoku potoka Lodina s Hornádom. Jednotvárný povrch kotliny na severe ostro kontrastuje s dosť členitým povrchom Slovenského rudohoria na juhu chotára, zalesneného ihličnatými lesmi s prímiesou buka.¹

Katastrálne územie obce Vítkovce (číslo katastrálneho územia 869 759) o celkovej rozlohe 5,2 km² susedí s katastrami obcí Chrásť nad Hornádom, Spišský Hrušov, Olcava a Poráč a patrí do okresu Spišská Nová Ves a Košického kraja.

Geografická príslušnosť ku východnej časti krajiny, trpiacej regionálnymi disparitami medzi dynamickejšie sa vyvíjajúcim západom a zaostávajúcim východom Slovenska, sa plne odráža aj hospodárskom rozvoji a sociálnej úrovni života v obci Vítkovce.

1.2 História obce

Obec Vítkovce má svoju prehistóriu, keď poloha Tureň - Vlčí dol bola osídlená už v dobe bronzovej (medzi rokmi 1900 až 700 rokov pred našim letopočtom). Išlo o opevnené sídlo strategického významu, chránené z jednej strany strmými skalami od Hornádu a zo strany zvaného Vlčí dol obyvatelia pevnosti vybudovali masívny val, pod ktorým sa dnes v teréne rysuje ešte jeden pás opevnenia.

Archeológmi objavené spálené časti drevenej konštrukcie valu svedčia o zániku opevnenia pri veľkom požiari. Neskôr bola osada niekoľkokrát obnovená. Po obydliach pravekých ľudí boli objavené archeologické nálezy, na základe ktorých je možno tvrdiť, že osadu tvorili chaty s drevenou konštrukciou stien, vyplnených mazanicou. Chaty boli väčšinou zadnou stenou pristavané k valovému opevneniu. Našli sa tu hlinené pece, množstvo keramiky a pracovných nástrojov, ako kamenných klinov, kostených šidiel, dlátok, praslenov, tkáčskych závaží a podobne. Črepy nádob umožňujú datovať nálezy do mladšej a neskorej doby bronzovej a patrili

1 Zdroj: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku, 3. časť



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

ľudu pilinskej, lužickej, gávskej a kyjatickej kultúry. Sporadicky sa vyskytujúca kanelovaná keramika svedčí o ešte staršom osídlení z neskorej doby kamennej (eneolitu – 2900 až 1900 rokov pred našim letopočtom). Do tohto obdobia patrí aj nález kultovej hlinenej nádoby na nôžke (z čias asi 2500 rokov pred Kristom). Vyskytli sa tu aj mladšie nálezy z doby železnej (700 – 300 rokov pred Kristom), napríklad krásna bronzová spona.

Najvýznamnejším bol však nález torza kovoliateckých pecí na tavenie bronzu, kamenných foriem (kadlubov) na odlievanie sekier a šperkov, ihlíc, spôn a drôtov, ako aj trubičiek – súčastí dýchacích zariadení - mechov na vháňanie vzduchu do pecí pri spracovaní kovu. Osada teda mala kovoliateckú dielňu už pred približne 3 000 rokmi (v bronzovej dobe).

Aj mimo opevnenej osady objavili archeológovia stopy po osídlení na lokalitách Vlčí dol, Nad Vlčím dolom a Rovnice. Našli kamenný žarnov na mletie obilia, dvojkónickú nádobku, črepy a kusy bronzu v nechránenej osade ľudu pilínskej kultúry. Predpokladajú sa ďalšie nálezy v lesnom poraste nad Vlčím dolom, ako aj staršie opevnené sídlisko na kopci Vítkovská hura.²

V lokalite Tureň sa našli nálezy zo slovanských čias (8. – 9. storočie). Aj keď archeologické vykopávky na terajšom území obce zatiaľ nepotvrdili výskyt sídliska zo slovanských čias, predpokladá sa, že sídlisko bude nájdené v polohe východne od vítkovského kostola, lebo takéto situovanie je typické pre veľkomoravské osady. O pôvodnom slovanskom obyvateľstve svedčia aj pôvodné mená prítokov Hornádu, názvy kopcov, či chotárnych častí (Tureň, Za jarkom, Za Pavla, Za Olejníka, Žľaby).

Stredoveká obec vznikla donáciou voľného a nehustého lesa („*silvam vacuum et indensam*“) kráľom Belom IV. Prosimírovmu (resp. Prosemerovmu) synovi Vitkovi a jeho potomkom dňa 7. 6. 1235. V listine uvádzané hranice darovaného územia sú temer totožné so súčasným katastrom obce Vítkovce. Prvá písomná zmienka z pomenovaním obce pochádza z roku 1279 a uvádza názov obce Vytk, v roku 1282 ako Wythek.³

V roku 1298 sa obec spomína v súvislosti so stavbou kostola. Ďalšie zmienky o obci v listinných dokladoch sú z rokov 1341 (spomína sa farár Ján z Vitkoviec – „*Johannes rector ecclesiae de Vithkfalva*“), 1343 (ako Wytkfolua), 1412 (Wittkendorf) a 1773 (Witkovcze).

V neskorom stredoveku a novoveku prešli Vítkovce zložitým vývojom, keď ich vlastnili viacerí zemepáni (napr. Smrečanskí), potom Spišská kapitula (vlastníctvo získala na základe testamentu Kristófa Smrečanského, potvrdeného listinou kráľa Ľudovíta II. z 3. 12 1524).

2 ŽIFČÁK, František – ZMÁTLO, Peter: *Z minulosti Vítkoviec*. Monografia, vyd. Obec Vítkovce, 1998, str. 6 - 8

3 ŽIFČÁK, František – ZMÁTLO, Peter: *Z minulosti Vítkoviec*. Monografia, vyd. Obec Vítkovce, 1998, str. 8 - 15



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

V stredoveku sa obec živila poľnohospodárstvom, prípadne uhliarstvom, rybolovom (v Hornáde a potokoch, ale aj v rybníkoch – v kúpnej listine so Smrečanskými sa uvádza pojem „*piscinis*“). Poddaní žili v obci na čele s richtárom, vybraným so súhlasom zemepána. Pestovali obilniny a zeleninu, ale tiež strukoviny a chovali kravy, ošípané, ovce a kozy. Poddaní boli povinní odvádzať dane štátu, zemepánovi (pozemkovú daň – cenzus) a cirkvi (desiatok z obilia a zvierat). Pánovi odvádzali tiež naturálie (desiatok z úrody) a vykonávali robotu pre zemepána. Známe boli tiež vítkovické mlyny a vítkovickí mlynári.⁴

V dobách vojen s Turkami a stavovských povstaní uhorskej šľachty proti Habsburgovcom si Vítkovce ako majetok Spišskej kapituly vytrpeli počas pobytov povstaleckých vojsk na Spiši. V dôsledku biedy a epidémií sa počet obyvateľov stále znižoval, o čom svedčí počet domov: v roku 1598 – 13, 1602 – 9, 1605 – 7, 1635 – 12, 1711 – 11. V roku 1710 obec postihol mor. V roku 1715 žili sedliacke rodiny iba v 4 domoch a 2 domy boli želiarske.⁵

Demografický vývoj v nasledujúcom období bol nasledujúci: 1712 – 82 obyvateľov, 1731 – 37, 1754 – 89, 1787 – 114. V roku 1767 mala obec Vítkovce 15 domov a 114 obyvateľov, v roku 1828 19 domov a 140 obyvateľov, v roku 1919 36 domov a 184 obyvateľov. Neskôr počet obyvateľov stúpala: v roku 1869 – 195, 1880 – 168, 1900 – 184, 1910 – 182, 1921 – 189, 1930 – 205 (z toho 60 Rómov), 1940 – 243, 1948 – 227, 1961 – 334, 1970 – 413.

Aj v novoveku sa obyvateľstvo živilo hlavne poľnohospodárstvom. V 60. – 70. rokoch 19. storočia nové zamestnanie poskytla stavba Košicko – Bohumínskej železnice. Na začiatku 20. storočia obec postihla vlna vysťahovalectva, najmä do Ameriky. Za prvej Československej republiky sa tunajší občania venovali aj tkáčstvu a iným remeslám, časť ich našlo zamestnanie na železnici a v kameňolomoch v Olcnave. Obec patrila medzi malé sídla s nízkym obecným rozpočtom. V roku 1934 stavali nový most cez Hornád.⁶

Do dejín dediny sa zapísali tragické požiare v rokoch 1950 a 1957, kedy obec utrpela značné materiálne škody. V 50. rokoch došlo ku kolektivizácii poľnohospodárstva, keď v roku 1959 založili Jednotné roľnícke družstvo, od roku 1959 Štátny majetok.⁷

Obecný erb a s ním súvisiace symboly (vlajka, pečať) schválila Heraldická komisia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky 13. 10. 1995 na základe výskumu

4 ŽIFČÁK, František – ZMÁTLO, Peter: *Z minulosti Vítkoviec*. Monografia, vyd. Obec Vítkovce, 1998, str. 16 - 25

5 KROPILÁK, Miroslav a kol.: *Vlastivedný slovník obcí na Slovensku*. III. diel, Veda, vyd. SAV Bratislava, str. 272

6 ŽIFČÁK, František – ZMÁTLO, Peter: *Z minulosti Vítkoviec*. Monografia, vyd. Obec Vítkovce, 1998, str. 42- 56

7 KROPILÁK, Miroslav a kol.: *Vlastivedný slovník obcí na Slovensku*. III. diel, Veda, vyd. SAV Bratislava, str. 272



historických prameňov. Za základ obecného erbu sa vybralo obecné pečatidlo z roku 1835. V pečatnom poli sa nachádzali postavy patrónov miestneho kostola svätého Filipa, držiaceho v pravej ruke palicu ukončenú krížom a svätého Jakuba, opretého ľavou rukou o kyjakovito ukončenú valcharskú palicu. V druhej ruke obaja svätci držali knihy.

Obecný erb vznikol zjednodušením tohoto typária, keď v červeno-zelenom štiepenom štíte sú zobrazené iba atribúty mučeníckej smrti obidvoch svätcov: skrížená zlatá valcharská palica svätého Jakuba s háčikom a zlatý kríž svätého Filipa. Z farieb erbu (červená – krv vyliatá za Boha, zlatá – symbol kresťanskej úcty a vznešenosti, zelená - symbol slobody, radosti a nádeje) sa odvodil aj návrh obecnej vlajky: štyri pozdĺžne pruhy v poradí žltý, červený, žltý a zelený. Vlajka má pomer strán 2 : 3 a na konci dvojité zástrih, siahajúci do tretiny vlajkového listu.⁸

1.3 Stav územno plánovacej a programovej dokumentácie

Obec nemá vzhľadom na počet obyvateľov územný plán, nepodlieha zákonnej povinnosti vypracovať takýto dokument.

2. Prírodné zdroje a podmienky

2.1 Prírodné charakteristiky

2.1.1 Geomorfológia a geologická stavba

Severná časť katastrálneho územia Vítkovce (od rieky Hornád na sever) patrí do subprovincie Vnútorne Karpaty, do Fatransko – Tatranskej oblasti, do celku Hornádska kotlina a celku Hornádske Podolie. Južná časť územia patrí do subprovincie Vnútorne Karpaty, celku Volovské vrchy, podcelku Hnilecké vrchy a časti Galmus. V Hornádskom podolí prevláda reliéf kotlinových pahorkatín, v pohorí Galmus vrchovinový až hornatinový reliéf.

Hornádske podolie je podcelok geomorfologického celku Hornádska kotlina. Člení sa na tri časti: Novoveská kotlina, Vlašská kotlina a Kluknavská kotlina. Podolie utvorila rieka Hornád, ktorá spája tri menšie kotliny lokalizované severne od Slovenského Rudohoria.

Hornádska kotlina tvorí výraznú zníženinu, ktorá sa tiahne medzi Levočskými vrchmi, Braniskom, Nízkymi Tatrami a Volovskými vrchmi. Jej tvar je pretiahnutý v smere západ - východ. Patrí do západných vnútorných Karpát. Buduje ju vnútrokarpatský paleogénny flyš hrubý do 800 m, najmä pieskovce, bridlice a zlepenec. Hladko modelovaný reliéf v západnej časti kotliny je spôsobený mäkkými ílovitými súvrstviami.

⁸ ŽIFČÁK, František – ZMÁTLO, Peter: Z minulosti Vítkoviec. Monografia, vyd. Obec Vítkovce, 1998, str. 81-82



Členitosť povrchu vo východnej časti je viazaná na tvrdšie pieskovce. Poriečna roveň je zvyšok starého dna kotliny, ktoré sa zachovalo z obdobia treťohôr. Jej dnešný tvar daný sústavou plochých chrbtov, vytvoril Hornád, ktorý ju v štvrtohorách rozčlenil.

Vítkovce sú malou obcou, ležiacou na brehu rieky Hornád v mierne zvlnenom teréne, tvorenom dvomi terciérnymi paleogénnymi (eocénnymi) litofáciami: bazálnou, budovanou zlepenkami a pieskovcami a nadložnou ílovcovou litofáciou. Reliéf je tu mierne pahorkovitý s nadmorskou výškou okolo 400 m (stred obce je v 406 m n.m.), nezalesnený, alebo zalesnený, tvorený poľnohospodárskou pôdou a pastvinami. Severnejšie časti katastra sú členitejšie, porastené lesom.

Južnú, oveľa členitejšiu časť územia (najvyššia nadmorská výška až 756 m), buduje mohutná kryha triasových vápencovo – dolomitových hornín mezozoika vnútorných Karpát, zbrázdnená erozívnymi dolinami približne severojužného smeru, nazývaná Galmus. Ide o zalesnené územie, ktorého prednosťou je množstvo prírodných zaujímavostí a zachovalá príroda.

Priamo s obcou susedí na jej južnej strane západná časť chránenej prírodnej oblasti Galmus s Kamennou dolinou, vybiehajúcou z vápencového podkladu do Hornádskej kotliny. Vo vyšších polohách tejto doliny je možné navštíviť jedinečný prírodný útvar – Vodopád Šikľavej skaly. Vedie k nemu zelenou farbou značený turistický chodník, vedúci od lokality Za hurou cez Blatnú a Olcnavu do vyústenia Kamennej doliny do údolia rieky Hornád (kde sa dá nachodník napojiť od Vítkoviec) a potom údolím Kamennej doliny po Šiklavú skalu a na obec Poráč. V zime Vodopád Šikľavej skaly zamrzá a vytvára atraktívne ľadopády.

Turisticky atraktívnou je aj lokalita Vítkovské skaly, ktorú predstavujú výrazne modelované bralnaté útvary na severnom okraji Galmusu, ležiace v blízkom okolí obce Vítkovce.

2.1.2 Klimatické podmienky

Hornádska kotlina v severnej časti katastra patrí do mierne teplej klimatickej oblasti a mierne teplého a mierne vlhkého okrsku (M2) so studenou zimou. Priemerná júlová teplota je 16 °C a viac, priemerná januárová teplota je - 5 °C a menej. Južná časť katastra (oblasť Galmusu) patrí do chladnej, veľmi vlhkej klimatickej oblasti a mierne chladného okrsku (C1) s priemernou júlovou teplotou 12 °C – 16 °C, priemernou januárovou teplotou -6 °C a priemernou ročnou teplotou 4 °C. Priemerný počet dní v roku so snehovou pokrývkou je okolo 80 v nižšie a okolo 100 vo vyššie položených častiach katastra.

Klíma je ovplyvnená európskou kontinentálnou klímou s vplyvom oceánskeho vzduchu. Kotlina je chudobnejšia na zrážky. Ročný úhrn zrážok je 600 - 700 mm. Maximálny úhrn zrážok pripadá na mesiac júl, kedy sú charakteristické búrkové lejaky, čo má vplyv najmä na menšie odtoky. Najmenej zrážok je v zimných mesiacoch a to vo forme snehu. Charakteristickým je veľký počet dní (80 až 100 do roka) s hmlou.



2.1.3 Hydrogeologické pomery

Hydrologicky patrí katastrálne územie obce do úmoria Čierneho mora a do povodia rieky Hornád. Územie spadá do hydrogeologických rajónov PQ 115 (Paleogén Hornádskej kotliny) a MG 117 (Mezozoikum Galmusu). Územia patrí do základného povodia Hornádu č. 4-32-01 a je odvodňované prítokmi tejto rieky: od severu potokom Lodina, od juhu potokom Zlatník a od Galmusu pritekajúcimi potokmi Kamenný potok a Biela voda. Najvyššiu vodnatosť majú potoky v apríli až v máji, najnižšiu v januári až februári.

Vplyvom klimatických zmien vznikajú prívalové dažde a náhle katastrofálne povodne. Tieto javy postihujú aj povodie Hornádu. V roku 2010 vznikla veľká povodeň na potoku Lodina a na rieke Hornád so zatopením časti centra obce Vítkovce. Odstránenie následky povodne a vybudovanie protipovodňových objektov zrealizovala obec svojpomocne s použitím prostriedkov, získaných z Nadácie Všeobecnej úverovej banky v rámci projektu „Človek v ohrození“.

2.1.4 Pôda a lesy

Hornádska kotlina je prevažne odlesnená a poľnohospodársky obrábaná, iba na menších plochách sú zvyšky lesov vysádzané borovicou, smrekom, dubom a jedľou, v ktorých žijú živočíchy listnatých a ihličnatých lesov. Prevládajúcim typom pôdy sú pseudoglejové nasýtené kambizeme so sprievodnými modálnymi pseudoglejami a kultizemami a modálne kyslými kambizemami. Pôdy majú úzky až stredný poľnohospodársky potenciál. Lokálne sú ohrozené vodnou eróziou a veternou eróziou. Na juhu územia v oblasti severných svahov pohoria Galmus s vápencovým a dolomitovým podložím sa vyskytujú skôr rendzinové pôdy, alebo rendzimové kambizeme.

Poľnohospodársky pôdny fond sa vyznačuje produkčnou schopnosťou, danou pôdnobonitnými podmienkami (BPEJ 4.34) a klimatickými podmienkami. Z hľadiska pôdno-klimatických a pôdno-ekologických podmienok je tunajšia pôda príslušná ku kotline vyššieho stupňa (stredospíšská Hornádska kotlina) s prechodom do vrchoviny flyšového pásma. Poľnohospodárska pôda zaberá plochu 45 ha.

Na ornej pôde sa pestujú menej náročné plodiny, hlavne zemiaky, jačmeň, ovos a krmoviny. Z technických plodín sa pestuje (resp. v minulosti sa pestoval) ľan.

V okolí Vítkoviec sa vyskytujú iba lesy ochranného a osobitného významu na rozlohe 68,68 ha. Prevládajúcim biotopom je smrekovo – borovicový porast. Vyskytujú sa aj zmiešané listnato – ihličnaté porasty s výskytom jelše, smreka, borovice, jarabiny, lipy a duba. V oblasti Galmusu sú to bukové, jedľovo - bukové, jedľové a jedľovo-smrekové lesné porasty. Lesy neumožňujú hospodársky významnú produkciu drevnej hmoty na predaj, ale naopak vyžadujú si prostriedky na ochranné opatrenia.



2.1.5 Fauna a flóra

Z hľadiska vegetačného pokryvu tvoria chotár Vítkoviec dva odlišné celky: severný v údolí rieka Hornád a severnejšie od nej na paleogénnom pieskovcovom podloží a južnú, budovanú vápencovým podkladom.

Vegetácia Galmusu je vďaka vápencovému podkladu odlišná od okolitej krajiny. Cenné sú najmä výskyty vzácnych rastlín črievičníka papučkového, ponikleca slovenského, ponikleca prostredného, zvonovca ľaliolistého, kosatca uhorského. Flóru predstavujú zástupcovia živočíchov, obývajúcich ploché údolie Hornádu a pestrejšie zastúpené druhy obývajúce členitý terén Galmusu.

Z európsky významných živočíchov spomeňme fuzáča veľkého, mloka karpatského, kunku žltobruchú, sysľa pasienkového, vydru riečnú, rysa ostrovida, vlka dravého, srnca hôrneho, svine divej, líšky obyčajnej, Jeleňa obyčajného, netopiera obyčajného, podkovára malého a podkovára veľkého. Z vtákov tu žijú sokol sťahovavý, orol skalný, orol krikľavý, včelár lesný, kuvíček vrabčí, sova dlhochvostá, jariabok hôrny, bocian čierny, vodnár potočný a drozd kolohrivý.

2.1.6 Krajinná štruktúra

Potenciálny vývoj obce je daný prírodným prostredím. Vítkovce ležia na severnom okraji jedinečného, zatiaľ málo spropagovaného prírodného útvaru - vápencového krasového územia Galmus, vzdialeného od okresného mesta Spišská Nová Ves asi 20 km na východ. Galmus sa nachádza na juh od Hornádskej kotliny v hraniciach, tvorených spojnícou lokalít Poráč - Poráčska dolina - Slovinky - Krompachy - Kolinovce - Spišské Vlasy - Olcava - Vítkovce - Chrásť nad Hornádom - Olšo. Vcelku vytvára Galmus jedinečný súbor prírodných útvarov a obsahuje dve národné prírodné rezervácie: NPR Červené skaly a NPR Galmuská tisina.

Medzi ďalšie prírodné zaujímavosti patria jaskyňa Šarkanová diera, vyhladka Vysoký vrch (873,6 m n.m.), Poráčska dolina, Svätajanská dolina, vodopád Šiklavá skala pri Matejovciach nad Hornádom, Biela skala (926,0 m n.m.) a Slovinská skala.

Osobitne je potrebné spomenúť lokalitu Vítkovské skaly, ktorú predstavujú výrazne modelované bralnaté útvary na severnom okraji Galmusu, ležiace v blízkom okolí obce Vítkovce, ktoré sú navrhované ako chránené územie 4. a 5. stupňa ochrany. Medzi pozoruhodnosti obce Vítkovce patria aj dve mohutné, podľa ľudovej tradície 300-ročné lipy, ktoré dominujú východnej časti vítkovického chotára.

Galmus má vybudovaný turistický systém, keď odborné inštitúcie v oblasti turizmu a inštitúcie ochrany prírody za podpory miestnej samosprávy zúčastnených obcí sprístupnili prírodné krásy sieťou značených turistických chodníkov, cykloturistických trás a náučných trás, v zimnom období trás pre lyžiarskych turistov. V priamom spojení sú aj športovo-rekreačné zariadenia Krompachy - Plejsy, Poráč - lyžiarsky areál Brodok a chatové oblasti Za Hurou a Blatná.



Uvedené prírodné dispozície a danosti predurčujú obec na rozvoj cestovného ruchu, pešej turistiky, cykloturistiky a bežeckého lyžovania. Rovnaký potenciál ponúka história obce a kultúrne pamiatky vhodné pre rozvoj cestovného ruchu. Existuje možnosť prepojenie obecných zámerov na širšie koncipované regionálne projekty, napríklad „Rozvoj cestovného ruchu na strednom Spiši: Kraj Galmus“. Obec však charakterizuje nezapojenosť do širších krajinno-ochranárskych a turistiko – rekreačných zámerov. Nejestvujú tu ubytovacie a stravovacie služby pre návštevníkov obce. Slabá je aj angažovanosť miestnej samosprávy pri koncipovaní projektu Galmus. Významná je aj prítomnosť ľudových tradícií v živote obyvateľov.

2.2 Ochrana prírody a krajiny

Podľa zákona č. 543/2002 Z. z. v aktuálnom znení leží kataster obce Vítkovce v území s 1. (najnižším) stupňom ochrany a krajiny. Najbližším chráneným územím je Národný park Slovenský raj a Tatranský národný park, obidva so zónami od 2. až po 5. stupeň územnej ochrany. V katastrálnom susednej obce Chrásť nad Hornádom sa nachádza maloplošné chránené územie - prírodná pamiatka Farská skala, so 4. stupňom ochrany. Blízko vítkovského katastra tiež maloplošné chránené územia a prírodné pamiatky. V katastri obce Markušovce a Odorín prírodná pamiatka Markušovské steny (4. stupeň ochrany), Markušovská transgresia paleogénu (4. stupeň ochrany), v katastri mesta Spišská Nová Ves prírodná rezervácia Modrý vrch (4. stupeň ochrany) a Muráň (5. stupeň ochrany), v katastri obce Olcnava národná prírodná rezervácia Červené skaly (5. stupeň ochrany).

Južná časť katastra zasahuje do územia pohoria Galmus, ktoré je súčasťou Volovských vrchov. Tie boli v rámci európskej iniciatívy Natura 2000 zaradená do sústavy Európskej únie ako Chránené vtáčie územie Volovské vrchy, pričom za územia európskeho významu boli vyhlásené dve podúzemia: Galmus a Jánsky potok.

V blízkosti obce sa nachádzajú časti Galmusu Kamenná dolina a Bielovodská dolina. V rámci Galmusu bola za prírodnú rezerváciu vyhlásená aj lokalita Galmuská tisina. Medzi atraktívne miesta patria aj jaskyňa Šarkanova diera, vyhládka Vysoký vrch, Poráčska dolina, Svätójánska dolina a Šikľavá skala. Rovnako atraktívnym chráneným územím sú Vítkovské skaly. Obec Vítkovce má ideálnu pozíciu nástupného miesta pre zaujímavé turistické trasy.

Základným dokumentom ochrany rozmanitosti podmienok a foriem života je Územný systém ekologickej stability SR a Regionálny systém ekologickej stability okresu Spišská Nová Ves.



2.3 Životné prostredie

Životné prostredie ovplyvňuje stav primárneho prírodného prostredia a činnosť človeka. K miestnym pozitívam patrí:

- Nejestvuje tu žiaden priemyselný zdroj emisií a imísií ani v obci, ani v širšom okolí katastra
- Už viac ako 25 rokov nepôsobia účinky hlavných zdrojov emisného zaťaženia na strednom Spiši – huty v Krompachoch
- Zdroje emisií majú dnes podobu vykurovania domácností plynom a pevným palivom s využívaním drobných kotolní

Negatíva:

- V značnej miere oproti minulosti sa upustilo sa od hospodárskeho využívania lúk a pasienkov, čo má vplyv na druhovú pestrosť flóry i prírodný charakter krajiny.
- Vplyvom klimatických zmien dochádza k extrémnym stavom hladín tečúcich vôd v potokoch, vzniku príválov a povodní

2.3.1 Ovzdušie, imisie, emisie

Podľa dokumentu „*Environmentálna regionalizácia Slovenskej republiky*“ je na základe údajov Slovenského hydrometeorologického ústavu SR priemerná ročná koncentrácia SO₂ v katastri obce Vítkovce od 1,0 do 5,0 mikrogramov na m³ vzduchu. Priemerná ročná koncentrácia tuhých látok zo stacionárnych zdrojov, automobilovej dopravy a pozadia je menšia ako 15 mikrogramov na m³. Priemerné ročné koncentrácie NO₂ zo stacionárnych zdrojov, automobilovej dopravy a pozadia je menej ako 5 mikrogramov na m³ vzduchu, koncentrácia CO je menšia ako 200 mikrogramov na m³. Z hľadiska hodnotenia územia základnými znečisťujúcimi látkami je kataster obce územím s minimálnym znečistením ovzdušia podľa miery prekročenia nadhraničných hodnôt znečistenia.

Územie regiónu Spiša a jeho stredná časť patrí do zaťažených oblastí s narušeným a silne narušeným životným prostredím. V minulosti (do začiatku 90. rokov 20. storočia) boli znečisťujúce látky emitované do ovzdušia z hutníckej výroby v Krompachoch a bansko-úpravarenskej výroby (pražiareň železnej rudy a výroba ortute) v Rudňanoch, južnejšie na Gemeri to bola tepelná pražiareň a peletizačná linka v Nižnej Slanej. Hlavne výrobné v Krompachoch mali vplyv aj na životné prostredie v katastri obce.

Dnešný stav je podstatne odlišný. Po zániku týchto zdrojov už nedochádza k zanášaniam SO₂, CO₂ a ortuťových pár na územie obce. Obec samotná nemá významný zdroj znečisťovania ovzdušia s výnimkou vykurovania domácnosti plnom a pevným palivom (prevážne drevom) v zimnom období. V dôsledku poklesu priemyselných výrobných odvetví, ale aj obmedzenia používania fosílnych palív, pokračuje trend celkového znižovania emisií, najmä tuhých látok a SO₂.



Za zdroj tuhých látok znečistenia ovzdušia sa považuje lom na vápenec v Olcnave. Dosah znečisťujúceho účinku je iba lokálny, chemické zloženie prachových častíc spádu má navyše environmentálne prijateľné zloženie (karbonáty vápnika a horčíka). Na území Košického kraja sa situácia monitoruje a sleduje len na lokálnych staniciach SHMÚ v oblastiach v minulosti obzvlášť zaťažených území (najmä Rudňany a Krompachy). Ročné koncentrácie základných znečisťujúcich látok klesali v predošlých rokoch hlboko pod prípustné limity. Čo sa týka prašného spádu, dá sa hovoriť o stabilizácii situácie. Zvýšené koncentrácie boli zistené len v letných mesiacoch a to až na maximálnu hranicu $9,76/m^2$ za 30 dní.

2.3.2 Voda

V katastri obce sa nachádzajú viaceré zdroje pitnej vody v podobe prirodzených vôd pohybujúcich sa v prírodných štruktúrach horninového prostredia. Je nutné rozlíšiť severnú časť územia budovanú paleogénnym flyšom, kde sa zdroje vody vyskytujú v podobe plytko pod povrchom ležiacich vodonosných vrstiev na styku pieskovcového podložia a alúviálnych naplavenín rieky Hornád. Tieto zdroje sú využívané v početných studniach, kopaných v centrálnej časti obce.

Odlíšnou, na vodu bohatou je južná časť územia nadväzujúca na Galmus s jeho krasovými prejavmi. Časť obce si zabezpečuje dodávku pitnej vody práve z tejto oblasti z vodného zdroja a zariadenia miestneho vodovodu vo vlastníctve susednej obce Matejovce nad Hornádom (pre osadu Zlatník).

Používaná voda v oboch prípadoch vyhovuje požiadavkám STN 75 7111 (Pitná voda), z fyzikálno-chemického hľadiska je vhodná na pitné účely. Koncentrácie kationov a aniónov v nej nie sú prekročené. Vyhovuje tiež požiadavkám na obsah stopových prvkov, nepolárnych extrahovateľných látok - NEL, rádioaktivity a mikrobiálnych ukazovateľov.

2.3.3. Radónové riziko

Oblasť radónového rizika (výskytu prirodzeného rádioaktívneho plynu na zemskom povrchu) nebola v obci Vítkovce a v jeho katastri skúmaná.

2.3.4 Environmentálna regionalizácia

Podľa dokumentu *Environmentálna regionalizácia Slovenskej republiky* je kataster obce Vítkovce podľa mapy úrovne životného prostredia zaradený do oblasti prostredia vyhovujúcej úrovne, aj keď susedí so stredospišskou ohrozenou oblasťou. Kvalita životného prostredia je hodnotená ako vyhovujúca, rovnako ako environmentálna kvalita. Podľa hodnotenia ekologickej kvality katastrálnych území na základe štruktúry využitia patria Vítkovce medzi oblasti s vysokým koeficientom ekologickej kvality (od 0,61 do 0,80)⁹

9 Atlas krajiny SR. 2010



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

3. Ľudské zdroje

3.1 Demografická situácia obce

3.1.1 Stav a vývoj obyvateľstva

Obyvateľstvo obce podliehali v dejinnom vývoji mnohým zmenám, ovplyvneným geopolitickými udalosťami a obdobiami hospodárskych konjunktúr a kríz. Z historického pohľadu sa obyvateľstvo od polovice 19. storočia vyvíjalo nasledujúcim spôsobom:

Tabuľka historických údajov o počte obyvateľov Vítkoviec

Rok	Počet obyvateľstva	Počet domov
1712	82	
1731	37	
1754	89	
1787	114	
1822	163	
1832	160	
1848	188	
1869	145	
1880	168	33
1890	184	35
1900	184	39
1910	182	36
1921	189	40
1930	205	37
1950	246	39
1961	334	52
1970	413	66
1980	455	76
1991	396	89
1992	384	
1993	395	
1994	418	
1995	426	
2001	509	90
2010	566	
2011	576	

Poznámka: Údaje z rokov 1712 – 1848 z publikácie Žifčák, F. - Zmátlo, P.: *Z minulosti Vítkoviec*, 1998, str. 22, údaje z rokov 1869 – 1980 z internetovej stránky, 1991 – 1995 z publikácie Žifčák, F. - Zmátlo, P.: *Z minulosti Vítkoviec*, 1998, str. 75



V roku 2001 sa k slovenskej národnosti hlásilo 444 obyvateľov (87 % z celkového počtu) a k rómskej 47 (9,2 %), ostatní 18 občania sa nevedeli (alebo nechceli) národnostne identifikovať (3,5 %). V tom istom roku sa ku rímsko-katolíckej cirkvi hlásilo 491 obyvateľov (96,5 %), ku gréckokatolíckej cirkvi 1 občan, k evanjelickej a.v. 2, bez vyznania boli 2 občania.

Počet obyvateľov k 31. 12. 2010 bol spolu 566, z toho 290 mužov a 276 žien. Podľa vekovej stratifikácie predproduktívny vek (narodenie - 14 rokov) predstavuje spolu 189 občanov, produktívny vek (15 - 54 rokov) 138 žien a 167 mužov (15 - 62 rokov). V seniorskom poproduktívnom veku (viac ako 55 rokov u žien, a viac ako 60 rokov u mužov) je spolu 72 obyvateľov obce.

3.1.2 Pohyb obyvateľstva

Z historického prehľadu je zrejmý vplyv niektorých udalostí na stav a pohyb obyvateľstva:

- hospodárska kríza v rokoch 1870 – 1880 a vlna vysťahovalectva do Ameriky,
- temer žiadny vplyv obidvoch svetových vojen,
- nárast obyvateľstva i počtu novo postavených po druhej svetovej vojne vplyvom dobrých sociálnych podmienok,
- nárast obyvateľstva aj vplyvom populačnej explózie rómskeho obyvateľstva najmä po roku 1991.

Podľa historických záznamoch v roku 1942 žili Rómovia v lokalite Brežok a neboli s nimi problémy okrem zlej dochádzky a nízkej hygieny rómskych detí v škole. Dospelí pracovali pri poľnohospodárskych prácach, niektorí boli remeselníci. Živili sa ako kováči, vyrábali nože a klince, metly a prútené koše. Počas socializmu väčšina Rómov mala zamestnanie v miestnom poľnohospodársko podniku, alebo za prácou cestovali do okresného mesta, či do Krompách. Po roku 1989 drvivá väčšina Rómov stratila zamestnanie. Rómovia sa stali odkázanými na sociálnej pomoci štátu. Ich šanca zamestnať sa časom znižuje pre nedostatočné vzdelanie, alebo nízku kvalifikáciu. Mladšie generácie stratili, alebo nikdy nenadobudli pracovné návyky.

Veľký migračný pohyb obyvateľov obce Vítkovce spôsobili aj spoločenské premeny po roku 1989, rozpad hospodárstva ekonomického priestoru v dôsledku privatizácie a reštrukturalizácie výrobných odvetví na území Slovenskej republiky. Časť obyvateľstva patrí medzi dlhodobo nezamestnaných, malá časť si našla zamestnanie v krajinách Európskeho spoločenstva.

V rámci Košického kraja sa obec radí k oblastiam, kde počet obyvateľov má dlhodobý, aj keď nevýrazne rastúci charakter.

V rokoch 2003 – 2016 sa stav trvalo bývajúcich obyvateľstva v obci Vítkovce menil z viacerých dôvodov.



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

Tabuľka Vývoj stavu a pohybu obyvateľov obce Vítkovce v rokoch 2003 - 2016

	Roky													
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stav k 31.12	524	523	510	529	544	554	559	566	581	598	597	605	606	610
Narodení k 1.1.	17	12	10	20	13	16	15	15	14	16	11	13	12	12
Zomrelí k 1.1.	2	4	4	1	1	3	3	4	6	1	5	3	1	1
Prirodzený prírastok	15	8	6	19	12	13	12	11	8	15	6	10	11	11
Priťahovaní na trvalý pobyt	2	0	0	6	5	1	0	5	3	8	1	1	1	4
Vystaňovaní z trvalého pobytu	11	9	19	6	2	4	7	9	9	6	8	3	11	11
Migračné saldo	-9	-9	-19	0	3	-3	-7	-4	-6	2	-7	-2	-10	-7
Celkový prírastok k 1.1.	6	-1	-13	19	15	10	5	7	2	17	-1	8	1	4

Zdroj: Štatistický úrad SR – databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V rokoch 2003 – 2016 prevládala tendencia postupného mierneho nárastu počtu obyvateľov, v rokoch 2003 – 2005 a v rokoch 2015 – 2016 čiastočne korigovaná migračným poklesom. V budúcich rokoch sa dá očakávať ďalší prirodzený prírastok obyvateľov. Dá sa preto predpokladať postupné zvyšovanie zastúpenia rómskeho obyvateľstva na celkovom počte v budúcnosti.

3.1.3 Súčasná veková a sociálna štruktúra obyvateľstva, vierovyznanie a národnostné zloženie

Súčasná veková štruktúra je ovplyvnená skutočnosťou, že počet narodených detí prevyšuje počet zomrelých, čo sa odzrkadľuje v bilancii prirodzeného prírastku a raste celkového počtu obyvateľov obce.

Tabuľka Trend vývoja vybraných parametrov vekovej štruktúry obyvateľstva Vítkoviec

	Početnosť a zastúpenie vekových kategórií obyvateľov k 31. 12.	Vekové kategórie v rokoch			Spolu
		0 - 14	15 - 64	65+	
Rok 2003	Počet osôb	183	314	27	524
	Zastúpenie v %	34,93	59,92	5,15	100,00
Rok 2016	Počet osôb	186	367	57	610
	Zastúpenie v %	30,49	60,16	9,35	100,00

Zdroj: Štatistický úrad SR – databáza DATAcube, vlastné spracovanie



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE NA ROKY 2017 - 2022

Z tabuľky vyplýva niekoľko trendových skutočností. Prvou je starnutie obyvateľstva medzi rokmi 2003 a 2016, kedy počet detí a školopovinnej mládeže pri náraste celkového počtu obyvateľstva o 86 ľudí zostal v podstate rovnaký, ale počet seniorov sa v podstate zdvojnásobil. Zároveň platí, že podiel predproduktívneho veku 0 – 14 rokov v obidvoch sledovaných rokoch výrazne prevláda nad poproduktívnou časťou nad 65 rokov, z čoho vyplýva zjavný budúci trend rastu početnosti starších vekových skupín a celkového počtu obyvateľstva.

Graf absolútnych hodnôt početného zastúpenia obyvateľov vo vekových kategóriách v roku 2016 potvrdzuje nárast počtu obyvateľov z dlhodobého hľadiska. Vyjadruje progresívny typ vývoja s nevyrovnaným, ale výrazným zastúpením mladých vekových skupín. Priemerný vek v roku 2016 dosahoval 30,57 roka, index starnutia mal hodnotu 30,65 %.

3.1.4 Dôchodková situácia obyvateľstva

Pomerne jednotvárný povrch kotliny s málo členitým terénom susedí s južnejšou zalesnenou časťou. Prírodné prostredie historicky predurčilo za hlavné povolanie obyvateľstva poľnohospodárstvo, prípadne zamestnanie pri železnici. V súčasnosti prevládajú robotnícke povolania, prípadne zamestnanie v štátnej správe. Rozpad miestneho poľnohospodárstva po spoločenskej transformácii po roku 1989 znížil potenciál pracovných príležitostí a tým aj slušného zárobku priamo v obci.

Časť obyvateľstva rieši problém nedostatku pracovných príležitostí hľadaním práce v iných regiónoch Slovenska, alebo v zahraničí. Alarmujúci stav zamestnanosti obyvateľov segregovanej osady Zlatník prispieva k tvrdeniu, že priemer peňažných príjmov na člena domácnosti hlboko zaostáva za celoslovenským priemerom.

3.1.5 Zamestnanosť

Vývoj zamestnanosti vyplýva z historických súvislostí a reálnej situácie v hospodárstve v SR po období reštrukturalizácie priemyslu, ekonomickej prestavby a privatizácie. Aj keď sa situácia do istej miery zlepšila a stabilizovala, zlepšeniu situácie na pracovnom trhu v celom regióne stredného Spiša bránia pretrvávajúce regionálne rozdiely. Vývoj nemá dostatočnú dynamiku pre zásadnejšie riešenie problému zamestnanosti v celom regióne i v obci v najbližšom období.

Vítkovce patria do regiónu Košický kraj, ktorý zaostáva za ostatnými slovenskými regiónmi, ako aj za regiónmi Európskej únie. Úroveň hrubého domáceho produktu na obyvateľa v parite kúpnej sily nedosahuje ani 40 % úrovne v vyspelých krajinách Európskej únie. Aj situáciu v obci charakterizuje veľmi nízky, z hľadiska celoslovenských pomerov podpriemerný príjem obyvateľov obce.

Všetky tieto vývojové trendy mali vplyv na životnú úroveň prevažnej časti obyvateľov obce a znižovanie stredných príjmov na člena domácnosti. K nepriaznivej situácii prispieva aj počet ľudí v starobnom dôchodku a značný počet



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

ľudí neuplatní teľných na trhu práce pre nízku vzdelanostnú a odbornú úroveň. Slabo rozvinutá je podnikateľská sféra a málo početná je aj stredná vrstva obyvateľstva.

Tab. Prehľad evidovaných uchádzačov o zamestnanie z radov občanov obce Vítkovce v rokoch 2003 – 2016

	Roky													
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Stav trvalo bývajúceho obyvateľstva k 31.12	524	523	510	529	544	554	559	566	581	598	597	605	606	610
Evidovaní uchádzači o zamestnanie - muži - počet	45	30	31	31	30	14	32	48	43	43	47	38	40	33
Evidovaní uchádzači o zamestnanie – ženy - počet	34	21	30	28	23	21	27	29	34	33	33	38	42	27
Evidovaní uchádzači o zamestnanie - spolu - počet	79	51	61	59	53	35	59	77	77	76	80	76	82	60

Zdroj: Štatistický úrad SR – databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Zo štatistiky je zrejmy pozitívny trend vývoja zamestnanosti v rokoch 2003 – 2008, prerušený hospodárskou krízou a obdobie jej prekonávania v rokoch 2009 – 2015. Za tento časový úsek vzrástla skupina dlhodobo nezamestnaných, z ktorých časť už rezignovala na aktívne hľadanie práce. Časť obyvateľov situáciu riešila migráciou za prácou do iných častí Slovenska, alebo do zahraničia.

Ďalší obyvatelia obce však nie sú z rôznych dôvodov evidovaní na úrade práce ako uchádzači o zamestnanie.

Z uvedenej štatistiky je zrejmá vysoká miera nezamestnanosti a vysoké zastúpenie sociálne odkázaných občanov. V obci samotnej je veľmi málo pracovných príležitostí, občania, ktorí majú trvalé zamestnanie, musia za prácou dochádzať (najčastejšie do okresného mesta Spišská Nová Ves). Časť občanov našlo pracovné uplatnenie v iných regiónoch, alebo v zahraničí, čo pripomína vlny vysťahovalectva zo začiatku 20. storočia.

Nezamestnaných reprezentujú hlavne obyvatelia segregovanej osady (51 nezamestnaných oproti 8 majoritným obyvateľom), čo je zapríčinené hlavne nízkou kvalifikovanosťou a nízkou vzdelanosťou úrovňou. Tento stav nie je možné zvrátiť bez vnútornej motivácie nezamestnaných na vzdelávaní a bez budovania komunitnej spolupráce medzi občanmi obce.



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

Z vývoja počtu evidovaných nezamestnaných vyplýva, že v celej obci má sústavne nezamestnanosť mierne rastúci, od roku 2016 mierne klesajúci trend. Je to spôsobené poklesom dopytu pracovných síl v dôsledku nepriaznivej ekonomickej situácie hospodárskej základne a znižovania počtu voľných pracovných miest v celom regióne Spiša. Medziročne sa počet evidovaných nezamestnaných zvyšuje a len nepatrná časť nezamestnaných si našla trvalé zamestnanie.

3.2 Vzdelanosť občanov, vzdelávanie

Z hľadiska vzdelanosti poskytuje prehľad o vzdelanostnej štruktúre databáza z posledného sčítania obyvateľov, domov a bytov z roku 2011 (celkové množstvo 581 ľudí).

Vzdelanostná kategória	Počet osôb	% zastúpenie
Bez vzdelania a deti do 16 rokov	197	34
Základné vzdelanie	157	27
Stredné vzdelanie s maturitou	70	12
Stredné vzdelanie bez maturity	93	16
Vysokoškolské vzdelanie	29	5
Nezistené	35	6

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, sčítanie obyvateľov, domov a bytov v roku 2011

Alarmujúci je počet obyvateľov so základným, často krát nedokončeným vzdelaním (temer jedna tretina populácie), pričom ďalšia časť negramotného obyvateľstva je súčasťou prvej skupiny. Reálne sa dá odhadnúť, že približne polovica populácie v obci nemá ani základné vzdelanostné predpoklady pre uplatnenie sa v hospodárstve a v spoločenskom živote.

Vzdelanostná úroveň negatívne ovplyvňuje predovšetkým rómske obyvateľstvo Vítkoviec, čo im sťažuje pozíciu na trhu práce, nakoľko sú schopní vykonávať prevažne iba prácu nekvalifikovaného robotníka. Z členov rómskej komunity nik nemá vysokoškolské vzdelanie a iba 1 muž ukončil strednú školu. Mimoriadne nízky je aj počet vyučených (2 muži, 1 žena). Nízku vzdelanostnú úroveň dokumentuje skutočnosť, že až 125 občanov (60 mužov, 65 žien) má iba základné, prípadne neukončené základné vzdelanie. S nízkou vzdelanostnou a kvalifikačnou úrovňou súvisí vysoká miera nezamestnanosti a sociálnej odkázanosti. Sociálne problémy a nízka životná úroveň vplývajú na sociálne sebavedomie a vedú u časti obyvateľov k sociálno-patologickým javom a k náznakom asociálneho správania (drobné krádeže, alkoholizmus, úžera). U časti členov komunity napriek tomu prevláda nezujem o vzdelávanie, resp. získanie vyššej kvalifikácie. Ich sociálne postoje charakterizuje bezradnosť, nízka motivácia na aktívnom hľadaní východísk a spoliehanie sa na pomoc štátu, prípadne obce.



Vzdelanostnú úroveň a schopnosť uplatnenia na trhu práce je možné ovplyvniť cieľenými rekvalifikačnými programami.

K problémom patrí aj finančná negramotnosť časti občanov, najmä starších vekových ročníkov a obyvateľov rómskej komunity, z čoho vyplýva neúmerná zadlženosť u bankových i nebankových peňažných subjektov, v horšom prípade u úžerníkov. Veľké rezervy sú aj v znalostiach a využívaní informačných technológií – v počítačovej gramotnosti a využívaní internetu.

4. Kultúrne a spoločenské zdroje

4.1 Pamiatky a tradícia

4.1.1 Tradície

Tradície a zvyky predkov sa zachovali len v rudimentálnej forme a nemajú aktívnu formu. V obci sa nezachovala kontinuita folklórneho odkazu a nejestvuje tu žiadna organizovaná forma pripomínania si kultúrneho dedičstva predkov.

4.1.2 Kultúrne a historické pamiatky

V obci stojí pôvodne ranogotický kostol, pochádzajúci z 2. polovice 13. storočia s neskôr prestavanou renesančnou klenbou, prestavovaný aj koncom 19. storočia.

V kostole sa nachádzajú v interiéri gotické pastofórium a fragmenty gotickej nástennej maľby z polovice 14. storočia. Ide o výjavy z legendy o svätom Ladislavovi a korunovaní panny Márie. Hlavný kostol je barokový z polovice 18. storočia, bočný oltár Božej piety je neorenesančný z konca 19. storočia.¹⁰

Kostolík postavili v dominantnej polohe v centre obce okolo roku 1300 ako typické jednolodie s kvadratickým presbytériom a predstavanou západnou vežou. Okolo roku 1340 vyzdobili interiér kostola nástennými maľbami, ktoré sa dodnes zachovali na severnej stene chrámovej lode.

V 17. storočí prešiel kostolík významnou renesančnou prestavbou, počas ktorej dostali loď i svätyňa nové zaklenutie. Ďalšia oprava sa realizovala koncom 19. storočia. V roku 1905 boli znovu odkryté nástenné maľby v lodi. Komplexnou obnovou prešiel objekt v roku 2013, kedy kostol dostal nový náter fasád a veže kostola a novú strešnú krytinu.

Kostolík stojí v peknej dominantnej polohe nad potokom neďaleko rieky Hornád. Stavba v sebe spája ranogotický štýl ešte s románskymi prvkami, predstavovanými štrbinovými oknami na presbytériu. Zo stredovekých architektonických prvkov sa zachovali pôvodne združené okná na veži, pričom stredové stĺpiky sa nezachovali, ako aj rozeta na východnej strane veže v tvare štvorlístka. V interiéri sú to víťazný

10 Zdroj: *Vlastivedný slovník obcí na Slovensku*, 3. časť



oblúk s pätkovou rímsou a jednoduché ranogotické pastofórium so železnou mriežkou. Na severnej stene lode je odkrytý pás nástenných malieb, vytvorených technikou secco, zobrazujúci neúplnú ladislavskú legendu. Autor malieb nadväzoval na predlohu vo Veľkej Lomnici, no jeho prejav bol už značne rustikalizovaný. Stredoveké kostolíky sa nachádzajú aj v okolitých obciach Chrasť nad Hornádom a Spišský Hrušov.

Kostolík spravuje farnosť Rímskokatolíckej cirkvi v neďalekom Spišskom Hrušove. Po nedávnej obnove je v relatívne dobrom stave, aj keď niektoré časti si už vyžadujú renovačné zásahy.^{11 12 13}

Zachovali sa relikty (základy, vodný náhon) mlyna, postaveného na potoku Lodina, považovaného za najväčší mlyn v Hornádskej kotline. Súčasťou mlyna bol aj gáter, poháňaný silou vody cez veľké mlynské koleso. Mlyn zanikol v 60. Rokoch 20. Storočia.

4.1.3 Osobnosti, rodáci

V obci nie je povedomie o významných rodákoch. Osobností obce (rodákov, dlhodobo pôsobiacich v obecných inštitúciách) neuvádza ani monografia Františka Žifčáka a Petra Zmátla „Z minulosti Vítkoviec“ z roku 1998.

4.2 Spoločenský život

4.2.1 Kluby, spolky a združenia

Základy tretieho sektoru vznikli už prvej polovici 20. storočia: v roku 1931 bol založený Dobrovoľný hasičský zbor, v 30. rokoch Národohospodársky sbor podtaranský (ovocinári), Miestne osvetové komisie, Československý červený kríž...

V 50. rokoch 20. storočia pôsobila v obci Osvetová beseda, ktorú viedli miestni učitelia. Organizovala hlavne divadelné predstavenia a zabezpečovala premietanie filmov, v zime organizovala kurzy vzdelávacieho minima pre rómskych občanov. Okrem nej pôsobili v obci Československý zväz žien, Zväz československo-sovietskeho priateľstva, Československá požiarna ochrana a Československý červený kríž. Od 70. rokov vyvíjal činnosť Zbor pre občianske záležitosti a Socialistický zväz mládeže. Dôležitú úlohu zohrávala tiež ľudová knižnica

Náboženský život organizovala filiálka fary v Spišskom Hrušove, pričom kňazi dochádzali do Vítkoviec dvakrát až trikrát do týždňa.

11 KRESÁNEK, P. a kol.: Slovensko. *Ilustrovaná encyklopédia pamiatok*. Simplicissimus, Bratislava 2009.

12 GUNTHEROVÁ, a. a kol.: *Súpis pamiatok na Slovensku 3*. Obzor, Bratislava 1969.

13 TOGNER, M. - PLEKANEC, V.: *Stredoveká nástenná malba na Spiši*. Arte Libris - Plekanec & Haviar, Bratislava 2012.



4.2.2 Spoločenské aktivity – tretí sektor

V novodobej histórii jediným zaregistrovaným subjektom tretieho sektoru bolo Občianske združenie BUŤI KER (adresa Vítkovce 70), založené 26. 5. 2006, s právnou formou združenie (zväz spolok, spoločnosť klub, a. i.) s predmetom činnosti činnosť záujmových organizácií. Združenie však od začiatku nevyvíjalo žiadnu činnosť.

Vo Vítkovciach pôsobí základná organizácia Odborového zväzu PšaV na Slovensku pri Základnej škole a Materskej škole a školskej jedálne vo Vítkovciach, založená 11. 7. 2008.

Okrem týchto subjektov v obci prakticky nejestvuje tretí sektor – záujmové, ani neziskové organizácie zamerané na miestny rozvoj. Nejestvujúci tretí sektor odráža slabý záujem občanov o verejnoprospešnú, či záujmovú činnosť, ale aj o iniciatívne riešenie obecných problémov. Miestna samospráva nemá preto partnera pre definovanie obecných problémov, potrieb a cieľov rozvoja a teda uskutočňovania rozvojových zámerov.

Bez aktivít je aj miestny protipožiarny zbor, ktorého činnosť je potrebné obnoviť (resp. nanovo ho založiť).

5. Infraštruktúra a materiálne zdroje

5.1 Bývanie, bytová výstavba a bytový fond

V súčasnosti je v obci evidovaných celkom 107 domov, z toho 23 domov v osade Zlatník. Trvalé obývané domov je 84, zvyšné domy ich majitelia používajú ako víkendové chalupy, alebo na dovolenkové pobyty. Iba 5 domov je trvalo neobývaných.

Obec nepovažuje bytový problém za akútny a prioritný, a to ani v prípade osady Zlatník, kde je možné tamojšie obytné domy označiť prevážne za vyhovujúce, s čiastočne vybudovanou infraštruktúrou.

Uskutočniť je skôr potrebné občiansku výstavbu: výstavbu sociálnych zariadení a zariadení pre rozvoj turistického ruchu (ubytovacie kapacity, stravovacie zariadenia, kultúrne a voľnočasové zariadenia, infraštruktúru a pod.).

5.2 Základná technická infraštruktúra - občianska a technická vybavenosť

5.2.1 Doprava, cestná sieť

Cestná sieť a cestná doprava



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

Vítkovce sú prístupné cestou III. triedy, odpájajúcou sa od cesty II. triedy č. 536 Spišská Nová Ves – Spišské Vlachy – Krompachy za obcou Jamník. Cesta smeruje cez Chrásť nad Hornádom do Vítkoviec a odtiaľ sa vracia späť na cestu č. 536 cez obec Spišský Hrušov. Najbližšou cestou I. tried je cesta č. I/18 prepájajúca Jamník a Klčov. Prepojenie s diaľnicou D1 prebiehajúcej západno – východným smerom na sever od Vítkoviec, umožňujú najbližšie ležiace cesty Spišské Vlachy – Spišské Podhradie (č. 547) a Spišská Nová Ves – Levoča (č. 533), prípadne Spišská Nová Ves – Spišský Štvrtok (č. 536).

Súčasný stav hlavne štátnej cesty so živičným povrchom je nevyhovujúci. Okrem štátnej cesty obec má vybudované obecné komunikácie s pevným asfaltovým povrchom. Dĺžka obecných komunikácií je podľa údajov v ročnom štatistickom zisťovaní o miestnych komunikáciách Dop 1-01 spolu 9,1 km, z toho cesta III. triedy tvorí 2,4 km (obecné komunikácie so živičným povrchom). Niektoré časti cestnej siete, najmä prístupy k novostavbám, sú v zlom technickom stave, alebo sú nedobudované. Údržbu ciest miestneho významu zabezpečuje obec. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že nepriaznivé klimatické a morfológické podmienky v porovnaní s celoslovenským priemerom zvyšujú finančnú náročnosť opráv a údržby cestných telies. Miestne a štátne cesty sú v zlom technickom stave, ktoré nepriaznivo ovplyvňujú dopravnú nehodovosť.

Menšie odstavné plochy a parkoviská sú vybudované v blízkosti Obecného úradu Vítkovce a kostola. Ich veľkosť zatiaľ vyhovuje málo frekventovanej doprave po obecných komunikáciách, ale je nedostačujúca pri predpokladanom rozvoji turistického ruchu s pozíciou Vítkoviec ako nástupníckeho miesta pre turistické a cykloturistické trasy, alebo poznávaciu turistiku. Ako chodník v obci slúžia okraje a krajnice obecných komunikácií.

Osobnú autobusovú hromadnú dopravu v súčasnosti zabezpečuje SAD KDS Košice, a.s., Dopravný závod Spišská Nová Ves. Hromadnú pravidelnú dopravu sa zabezpečuje linkou č. 810412 Spišský Hrušov – Chrásť nad Hornádom a späť o dĺžke 5 km.

Obec Vítkovce finančne prispieva na prepravu žiakov základných škôl a na prepravu občanom k lekárovi do Spišského Hrušova.

Železničná doprava

Obec Vítkovce leží na hlavnej železničnej trati Košice – Bratislava, pričom v miestnej železničnej stanici zastavujú osobné vlaky. Pre občanov obce, dochádzajúcich do okresného mesta Spišská Nová Ves, alebo susedných obcí, je takto zabezpečená dopravná prístupnosť do zamestnania, alebo za inými potrebami (úradné záležitosti, zdravotnícke služby, bankové služby, kataster nehnuteľnosti, iné služby, nákupy).



V prípade cestovania na väčšie vzdialenosti rýchlikom je potrebné presadať v stanici Spišská Nová Ves, prípadne v Poprade. Železnica takto umožňuje cestovať do krajského mesta Košice, alebo do hlavného mesta Bratislava, prípadne do iných miest na Slovensku, či v zahraničí. V dopravnom uzle Poprad je možné využiť aj miestne letisko a ním poskytované pravidelné, alebo charterové lety do Košíc a Bratislavy, prípadne do zahraničia.

5.2.2 Zásobovanie vodou a kanalizácia

Časť obce si zabezpečuje dodávku pitnej vody z vodného zdroja a zariadenia miestneho vodovodu vo vlastníctve susednej obce Matejovce nad Hornádom (pre osadu Zlatník). Vodovod pre osadu Zlatník budovala v období od 1. 8. 1994 do 19. 12. 1995 firma IGLASS, s. r. o. Markušovce ako dodávateľ stavebných prác, vybraný obecnou samosprávou verejným obstarávaním.

Dodávku vody zabezpečuje zmluva, podpísaná medzi dodávateľom Obcou Matejovce nad Hornádom a odberateľom Obcou Vítkovce. Zmluva zaručuje obci Vítkovce pitnú vodu zodpovedajúcu požiadavkám STS 75 7111 Pitná voda, cena za 1 m³ dodanej vody a celková platba je určovaná na základe skutočného odberu, zisteného odčítaním z vodomeru, zabudovaného v šachte na konci dediny Chrásť nad Hornádom.

Verejným vodovodom je zásobených v obci Vítkovce 240 občanov, pričom dĺžka vodovodnej siete (bez domových prípojok) od vodomeru je 305 m. Na hlavné potrubie je pripojených 22 vodných prípojok o dĺžke 500 m. V obci je osadených 22 vodomerov. Na verejný vodovod je napojených 21 rodinných domov.

Ostatní obyvatelia majú problém zásobovania vodou čiastočne vyriešený zásobovaním domácností pomocou individuálnych studní a individuálnych vodovodov. Táto situácia si vyžaduje dobudovanie vodovodnej siete pre všetkých obyvateľov obce.

Obec nemá vybudovanú spoločnú kanalizačnú sieť a nedisponuje čističkou odpadových vôd. Odpadové a splaškové vody sú zachytávané v septikoch, vybudovaných pri každom dome. Kanalizáciu nemá vyriešenú ani osada Zlatník. Aj táto situácia si vyžaduje riešenie.

5.2.3 Odpadové hospodárstvo

System zberu odpadu komunálneho a triedeného odpadu je zabezpečený v súlade s ustanoveniami zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch.

V obci je zavedený systém zberu tuhého komunálneho odpadu (ďalej TKO) a separovaného odpadu - plastov, papiera, skla, a kovových obalov.

Zber tuhého komunálneho odpadu a triedeného odpadu zabezpečuje obec Vítkovce ako člen účelového združenia spišských obcí SEZO, ktoré na základe zmluvy odovzdávajú vyzbieraný odpad firme BRANTNER NOVA zo Spišskej Novej



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

Vsi, ktorá zabezpečuje odvoz odpadu z obce na skládku Kúdelník Spišská Nová Ves raz do mesiaca a jeho zhodnotenie (dotriedenie, lisovanie a expedíciu druhotných surovín). Domácnosti na základe zmlúv s obecným úradom majú zapožičané kontajnery na komunálny odpad a obdržia po každom zbere (raz za mesiac podľa vypracovaného harmonogramu) zámenou za plné farebne odlišené umelohmotné vrecia na triedenie odpadu – žlté na plasty a kovové obaly potravín, modré na papier a zelené na sklo. V ochote a intenzite separovania zo strany občanov sú značné rezervy, najmä v prípade obyvateľov segregovanej osady Zlatník. Na zber zmiešaného komunálneho odpadu sú určené pre domácnosti 110 litrové KUKA nádoby a maloobjemové kontajnery s objemom 1 100 litrov. Systém je úspešne zavedený a jeho účinnosť zvyšuje osвета medzi občanmi obce, stimulujúca k dôslednejšiemu triedeniu odpadov. Zber komunálneho odpadu v rómskej osade Zlatník sa zabezpečuje pomocou kontajnerov AVIA–VOK.

Rovnako v zmysle zákona je tou istou zmluvou a jej dodatkami zabezpečený minimálne dvakrát do roka zber, odvoz a uloženie veľkoobjemového odpadu pomocou kontajnerov AVIA-VOK a zber nebezpečných zložiek komunálneho odpadu (v zmysle vyhlášky 208/2005 Z.z.), elektroodpadu, olejov a tukov, olovených batérií, obalov obsahujúcich zvyšky nebezpečných odpadov, absorventov, olejových filtrov a pneumatík.

Horšia situácia je v zhodnocovaní biologického odpadu, ktorý nie je separovaný od komunálneho odpadu. Časť vyprodukovaných organických rozložiteľných látok sa zhodnocuje environmentálne prijateľným spôsobom v domácnostiach kompostovaním. Dnešná i potenciálna živočíšna výroba v poľnohospodárstve produkuje odpad, vhodný na hnojenie pôdy, prípadným riešením by mohlo byť zriadenie obecného, či družstevného kompotoviska.

Tabuľka Frekvencia zberu komunálneho odpadu v obci Vítkovce

Druh odpadu	Katégorieia odpadu O – ostatnými N - nebezpečný	Frekvencia zberu
Zmiešaný komunálny odpad	O	1 x za mesiac
Starý papier	O	1 x za mesiac
Plasty a kovové obaly	O	1 x za mesiac
Sklo	O	1 x za mesiac
Textil	O	1 x za mesiac
Veľkoobjemový odpad	O	Podľa potreby
Drobný stavebný odpad	O	Podľa potreby
Nebezpečný odpad	N	Podľa potreby



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

Tabuľka Množstvo vyprodukovaného odpadu komunálneho a triedeného odpadu v obci Vítkovce

Rok	Množstvo vyprodukovaného odpadu (t)							
	Zmiešaný komunálny odpad	Papier	Plasty a kovové obaly	Sklo	Textil	Veľkoobjemový odpad	Nebezpečný odpad	
2010								
2011								
2012								
2013								
2014								
2015								
2016								

Zdroj: Ročné výkazy o odpadoch obce Vítkovce

5.2.4 Komunikačné a informačné siete

Telekomunikačné služby zabezpečujú Slovenské telekomunikácie - primárna oblasť /PO 53/ Spišská Nová Ves.

V obci je dobrý príjem signálov televízneho vysielania a sietí mobilných operátorov.

V obci nie je poštový úrad, doručovanie pošty zabezpečuje pošta 053 63 Spišský Hrušov.

Internet je do obce zabezpečený zmluvou o pripojení, uzatvorenou medzi Obecným úradom Vítkovce a poskytovateľom Slovak Telecom, a.s. Bratislava na prístup ISDN 128. Úroveň internetizácie domácností v obci je však pomerne nízka.

5.2.5 Zásobovanie elektrinou

Obec elektrifikovali v 50. rokoch 20. storočia. Rekonštrukciu verejnej siete vykonali v roku 1975 v rámci IBV.

Obec je zásobovaná elektrickou energiou Východoslovenskou energetikou, a.s. Košice prostredníctvom zmluvy. Obec je zásobovaná el. energiou zo systému 22 kV rozvodu z VN linky č. 245, ktorá spája elektrické stanice v Spišskej Novej Vsi a v Krompachoch. Z existujúceho vonkajšieho 22 kV vedenia sú inštalované



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

vonkajšie, ako i 22 kV káblové prípojky pre napájanie jednotlivých 22/0,4 kV transformačných staníc zásobujúcich súčasnú zástavbu.

Jednotliví odberatelia sú napájaní z hore uvedených 22/0,4 kV transformačných staníc prostredníctvom vonkajších sekundárnych rozvodov na betónových stĺpoch, resp. podzemnými káblovými rozvodmi.

5.2.6 Verejné osvetlenie

Verejné osvetlenie predstavujú kombinované výbojkové svietidlá upevnené na podperných bodoch vonkajšieho sekundárneho elektrického vedenia, pouličných a sadových osvetľovacích stĺpoch s napájacími káblovými rozvodmi.

Súčasný stav verejného osvetlenia je zastaralý a systém je nákladný. Osada Zlatník je napojená cez obec Chrásť nad Hornádom, pričom za verejné osvetlenie platí obec Vítkovce tejto obci.

5.2.7 Rozvodná sieť plynu

Plyn pre maloodberateľov dodáva Slovenský plynárenský priemysel Bratislava na základe uzatvorenej zmluvy s celkovou spotrebou nižšou, alebo rovnou 60 000 m³/rok. Množstvo plynu sa meria pomocou meradla objemu, pričom obchodnou jednotkou je množstvo plynu, ktoré pri teplote 15° C, absolútnom tlaku 101,324 kPa a pri nulovej relatívnej vlhkosti zaberá priestor 1 m³. Prepočet sa vykonáva v súlade s STN 38 5510 vrátane zohľadnenia stupňa kompresibility plynu. Vlastníkom meradla je dodávateľ plynu, ktorý ho osadil, zabezpečuje jeho metrologickú správnosť, kontrolu a údržbu. Dĺžka plynového prívodného potrubia je 1 434,6 m.

V obci sú zriadené dve odberné miesta: v obecnom úrade a v kultúrnom dome.

Protipovodňové objekty

Protipovodňové úpravy okolo potoka Lodina v centre obce boli zrealizované v roku 2010 z prostriedkov Nadácie VÚB „Človek v ohrození“. Išlo o dočasné spevnenie najviac exponovaných brehov potoka. Protipovodňové opatrenia nemôžu zvládnuť veľké povodne a je potrebné pokračovať v budovaní protipovodňových objektov.



5.3 Občianska infraštruktúra a sociálna infraštruktúra

Tab. Vybavenosť obce a spádovosť dochádzania

	Vybavenosť v obci Vítkovce	Centrá dochádzania	
Materská škola	áno	--	--
Základná škola	Áno (1. až 4. ročník)	Spišský Hrušov (vyšší stupeň)	Spišská Nová Ves (vyšší stupeň)
Zdravotné zariadenia (všeobecný lekár, stomatológ podľa určenia zdravotného odvodu)	nie	Spišský Hrušov	
Ambulancie odborných lekárov Nemocnica s poliklinikou	nie		Spišská Nová Ves
Pošta	nie	Spišský Hrušov	
Predajňa s rozličným tovarom	áno	Spišský Hrušov	
Kultúrne zariadenia	nie		Spišská Nová Ves
Možnosti zamestnania sa v obci	- obec Vítkovce vrátane subjektov v jej zriaďovateľskej pôsobnosti (základná škola, materská škola, školská jedáleň, Vítkovské služby, s.r.o. (poľnohospodárstvo), - Agrodružstvo Vítkovce (poľnohospodárstvo, lesníctvo), - Wagnero, s.r.o. (stavebná činnosť), Poyemkové spoločenstvo Vítkovce (lesníctvo), Jaroslav Mikolaj (maloobchod)		

5.3.1 Občianska vybavenosť a služby

Zásobovanie obce čiastočne kryje predajňa so základným potravinárskym a zmiešaným tovarom. Za väčšími nákupmi cestujú občania do Spišskej Novej Vsi a do Spišského Hrušova. Vo Vítkovciach nebola zriadená čerpacia stanica pohonných hmôt pre motoristov

V obci sa nenachádzajú pobočky pošty, banky ani bankomat. Najbližšie sa tieto inštitúcie, podobne ako zdravotné poisťovne a úrady, nachádzajú v okresnom meste Spišská Nová Ves.



5.3.2 Sociálne a zdravotné služby

Sociálne služby zatiaľ obec neposkytuje. Poskytuje sociálne poradenstvo pre občanov.

Zdravotnícka starostlivosť pre občanov (dospelých, detských pacientov) je poskytovaná formou primárnej, sekundárnej a následnej zdravotníckej starostlivosti v štátnych a neštátnych zdravotníckych zariadeniach buď v susednej obci Spišský Hrušov, alebo v nemocnici s poliklinikou Spišská Nová Ves. Za lekárskou starostlivosťou je teda potrebné cestovať do susednej, aj keď nie vzdialenej obce, prípadne do okresného mesta. V obci nie je lekár.

Záchranná zdravotnícka služba s územnou pôsobnosťou pre obec sídli v meste Spišská Nová Ves.

5.3.3 Školstvo a vzdelávanie

Základná škola v obci vznikla v roku 1930. Dňa 27. 10. 1937 sa uskutočnila kolaudácia novostavby školy, ktorá nahradila dovtedajšie nevyhovujúce pomery. Budova slúži dodnes.

Pod obec Vítkovce kompetenčne spadá základná škola, materská škola a Súkromná spojená škola SEZ Krompachy, elokované pracovisko Vítkovce. Pri materskej škole je funkčnou školská jedáleň. Budova základnej školy kapacitne nevyhovuje množstvu detí a je ju potrebné rozšíriť o jednu triedu. Nevyhovuje tiež vybavenie školy učebnými pomôckami a zariadením, najmä pre telesnú výchovu (chýba telocvičňa).

Najbližšie škol vyššieho stupňa (stredné školy, gymnázium) sa nachádzajú v Spišskej Novej Vsi, ďalšie potom vo vzdialenejších mestách.

5.3.4 Kultúra, osвета, náboženský život

V staršom období bola v obci živá tradícia osláv náboženských sviatkov (spojenie s adventom, Vianocami, Veľkou Nocou, Novým rokom, Troji kráľmi). V druhú nedeľu pred Veľkou nocou (tzv. čierna nedeľa) chodili po dedine so „šmercou“ (Morénou) a potom ju spálili. Ženy na Ondreja (30. novembra) priadli až do Popolcovej stredy. Na fašiangy chodila mládež „s hejnom“ po domoch za sprievodu muziky a každý gazda musel dať niečo do košíka (potraviny – slaninu, vajcia...). Nasledovala zábava na Popolcovú stredu. Všetky tieto tradičné zvyky už zanikli.

Kultúrny život v obci neskôr za prvej Československej republiky a počas druhej svetovej vojny sa spájala s aktivitami miestnych učiteľov, najmä ochotnícke divadlo. Medzi každoročne usporiadané podujatia patrilo aprílový Deň stromov (vysádzanie



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

nových stromčekov, kurzy štiepenia), Deň slovenskej rodiny, slávností organizované k výročiam narodenia alebo úmrtia osobností (P. O. Hviezdoslava, A. Kmeť, M. R. Štefánika), mikulášske a fašiangové večierky, oslavy výročia slovenského štátu). Organizovali sa tiež osvetové prednášky a besedy, ktoré organizovala Miestna osvetová komisia Vítkovce.

V období po 2. svetovej vojne vznikli viaceré spoločenské organizácie: Osvetová beseda, Zväz československo-sovietskeho priateľstva, Československý zväz žien, Československá požiarna ochrana a Československý Červený kríž. Osvetová beseda bola aktívna najmä v 50. rokoch 20. storočia pri šírení osvetu.

Aj v 50. a 60. rokoch 20. storočia miestni učitelia organizovali ochotnícke divadelné predstavenia, premietali sa 2 krát do týždňa filmy a v zime sa organizovali vzdelávacie kurzy pre rómsky spoluobčanov.

V 70. rokoch bola aktívnou miestna ľudová knižnica a Osvetová beseda pri organizácii viacerých, zväčša politicky motivovaných podujatí. V osvetovej činnosti (prednášky zamerané na zdravotnú starostlivosť) pôsobil aj Československý Červený kríž. Organizovali sa tanečné zábavy v kultúrnej sále.

Od 70. rokov v obci pôsobil aj Zbor pre občianske záležitosti.

V súčasnosti sú v obci k dispozícii dve kultúrne zariadenia: kultúrny dom (postavený v rokoch 1967 – 1972, zreštaurovaný v roku 1994) a knižnica. Napriek tomu obec trpí nedostatkom organizovanej kultúry, pričom tento problém sa dotýka občanov všetkých vekových kategórií, najmä mládeže. Nie sú tu rozvinuté, alebo zanikli tradičné formy kultúry obyvateľstva – folklór, tradičné podujatia, ochotnícke divadlo, predstavenia, nie sú tu ani vymedzené priestory pre voľnočasové aktivity a ich organizované formy. Málo aktívne je využívanie knižnice. V obci zaniklo verejné premietanie filmov.

Obec Vítkovce vďaka miestnemu kostolu bola pripojená ku projektu Gotická cesta, čo je dobrý impulz pre rozvoj turistického ruchu.

V obci nie je zriadený farský úrad, miestna náboženskú komunitu a miestny kostol spravuje Farský úrad v Hrušove. Obyvateľstvo sa temer výlučne hlási ku rímskokatolíckemu vierovyznaniu. Duchovné potreby veriacich zabezpečuje farský úrad, každú nedeľu a počas cirkevných sviatkov sa v kostole uskutočňujú bohoslužby.

5.3.5 Zariadenia na rekreáciu a turizmus

V obci prakticky neexistujú zariadenia na rekreáciu a turizmus, aj keď poloha obce na severnom okraji Galmusu sprístupneného sieťou značených turistických trás dáva obci značný potenciál pre rozvoj pešej turistiky. Výber značených turistických trás pritom už zrealizovali inštitúcie a združenia pôsobiace v oblasti ochrany prírody a krajiny a odborné združenia v oblasti turizmu.



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

V obci nie sú vybudované žiadne reštauračné ani ubytovacie zariadenia a tieto služby neposkytujú ani žiadne podnikateľské subjekty, alebo jednotlivci.

5.3.6 Šport a oddych

Pre turistiku jestvujú ideálne prírodné podmienky s možnosťou výberu kratších poznávacích výletov, zameraných na návštevu prírodných krás, napríklad výrazných bralnatých útvarov Vítkovských skál, Vodopádu Šikľavej skaly, doliny Bielej vody s viacerými tiesňavami, doliny Hora s vápencovými zrazmi nad riekou Hornád, v širšom okolí aj ďalších jaskýň, vodopádov, vyhladok, alebo náročnejších viachodinových túr v členitom krásnom prírodnom prostredí.

Galmus je možné navštíviť aj v sedle bicykla, pričom náročnosť cyklotúr je možné odstupňovať od menej namáhavých značených trás po obvode pohoria, až po náročné trasy sprístupňujúce centrum územia.

V zimnom období sú možné intenzívnejšie a náročnejšie výlety do zasneženej prírody v strede Galmusu.

V obci pôsobí **Športový klub Vítkovce - Klčov** (adresa Vítkovce 100, 053 63 Vítkovce), založený 19. 12. 2006, právna forma: združenie (zväz, spolok, združenie, klub...), predmet činnosti: činnosť športových klubov, počet zamestnancov: nezistený.

5.3.7 Administratíva a verejná správa

Vítkovce sú samosprávnou samostatnou obcou s voleným starostom a členmi obecného zastupiteľstva, reprezentujúcich záujmy občanov. Bývalý Miestny národný výbor Vítkovce sídlil v priestoroch kultúrneho domu. V roku 1986 začala a v roku 1988 sa ukončila v rámci „akcie Z“ rekonštrukcia bývalej budovy urbarialistov (ľudovo „pastyrňa“), kam sa presídlili kancelárske priestory obecnej samosprávy – dnes budova Obecného úradu Vítkovce.

Administratívno – správne služby verejnej správy v rámci svojich kompetencií a zákonných povinností poskytuje Obecný úrad Vítkovce. Dostupnosť ostatných služieb v obci samotnej je nedostatočná – za službami je potrebné cestovať.

Tab. Spádovosť obce Vítkovce k sídlam inštitúcií, poskytujúcim vybrané administratívno – správne služby

Inštitúcia	Sídlo
Matričný úrad	Markušovce
Daňový úrad	Spišská Nová Ves
Okresný úrad	Spišská Nová Ves
Okresný súd	Spišská Nová Ves



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

Obvodné oddelenie policajného zboru	Markušovce
Územná vojenská správa	Košice
Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny	Spišská Nová Ves
Zdravotné poisťovne	Spišská Nová Ves
Sociálna poisťovňa	Spišská Nová Ves
Kataster nehnuteľností	Spišská Nová Ves
Banky a komerčné poisťovne	Spišská Nová Ves

5.3.7. Hasiči

V minulosti veľmi aktívne pôsobil požiarny zbor, organizoval výcvik dospelých i mládežníckych družstiev a zúčastňoval sa na regionálnych i celoštátnych súťažiach. Pôsobili aj ženské a dorastenecké požiarnické družstvá, pričom ženské družstvo obsadilo 2. miesto na majstrovstvách Československej republiky. Po roku 1989 sa kontinuita činnosti dobrovoľného zboru prerušila.

6. Ekonomické využívanie zdrojov

6.0 Hospodárska základňa

Hospodársky potenciál obce vyplýva z viacerých determinantov. Jedným z rozhodujúcich je poloha obce vo východnej, menej rozvinutej časti územia Slovenskej republiky, ktorá vo všeobecnosti zaostáva v ekonomicko - hospodárskej oblasti za vyspelejšími západnejšími regiónmi. Všeobecne totiž platí, že smerom na východ (s výnimkou väčších priemyselných miest) postupne klesá tvorba HDP, miera zamestnanosti, ekonomická aktivita obyvateľstva, príjmy občanov, tvorba pracovných miest, infraštruktúrne vybavenie a kvalita domového a bytového fondu. Územná príslušnosť vo východnom Slovensku znižuje potenciál pritiažnutia investícií do hospodárskeho rozvoja. Najbližšími rozvinutými ekonomickými centrami sú mestá Spišská Nová Ves, Poprad a Košice.

Z uvedeného vyplýva, že je ťažké predpokladať príchod väčšieho investora do priemyselnej, alebo poľnohospodárskej výroby a tým aj vytvorenie väčšieho počtu pracovných miest v obci.

Hospodárska činnosť v obci sa opiera o poľnohospodárstvo. Pôdna bonita a klimatické podmienky obmedzujú pestovanie náročnejších druhov poľnohospodárskych plodín. Výroba sa preto jednostranne orientuje na extenzívny chov dobytka na mäso. Pri poľnohospodárskej výrobe nie je plne využívaný potenciál krajiny a potenciál občanov obce, ktorých by bolo možné zamestnať. Nie je využitá možnosť chovu oviec, produkcie mlieka a mliečnych výrobkov a zapojenie



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

poľnohospodárskej činnosti do agroturistiky. Rovnako nie sú využité možnosti produkcie zelenej hmoty vo forme sena a pestovania technických rastlín.

Doposiaľ nebol využitý dávnejšie deklarovaný zámer založiť rybník a chovať vhodný druh rýb na mäso, prípadne na využití tejto produkcie založiť rybnú reštauráciu ako segment rozvíjania turistického ruchu.

Intenzívnejšie využívanie lesov nie je možné pre charakter lesných porastov v katastri obce.

Do hospodárskej činnosti napriek značnému prírodnému potenciálu nie sú zapojené žiadne formy turizmu: poskytovanie stravovacích a ubytovacích služieb, vidiecky turizmus, agroturistika, náučná turistika, cykloturistika ...

Málo rozvinuté sú tiež formy poskytovania služieb na báze podnikateľskej činnosti, alebo živnostenského podnikania.

Prírodný potenciál obce i poloha v blízkosti viacerých prírodných, historických a kultúrnych pozoruhodností pritom ponúka veľké možnosti rozvoja turistiky, náučnej turistiky, cykloturistiky a vidieckeho turizmu. Okrem prírodných daností Galmusu je to blízkosť Markušoviec s viacerými historickými pamiatkami (kaštieľ, hrad, gotický kostol, letohrádok Dardanely. Pomerne blízko je Levoča so súborom kultúrno-historických pamiatok UNESCO, rovnako ako Spišský hrad, Spišské podhradie, Spišská kapitola, ako aj Žehra s kostolíkom a prírodná pamiatka Dreveník. Vítkovce sú vďaka svojmu kostolu zaradené do projektu Gotická cesta a mali by sa stať prirodzenou súčasťou tejto reťaze pozoruhodných a jedinečných objektov kultúrneho dedičstva regióna Spiš.

6.1 Podnikateľská sféra

6.1.1 Podnikateľské subjekty so sídlom v obci

Vo Vítkovciach ako v sídelnej obci sú zaregistrované viaceré podnikateľské subjekty v obchodnom registri. Počtom prevažujú fyzické osoby - živnostníci nad právnickými osobami. Ich význam a možnosti výrazne prispieť k hospodárskemu rozvoju obce sú malé. Za významnejšie podnikateľské subjekty s výraznejším potenciálom zmeniť hospodársku situáciu v obci je potrebné označiť AGRODRUŽSTVO Vítkovce a Pozemkové spoločenstvo Vítkovce.

Agrodružstvo Vítkovce (Vítkovce 105, 053 63 Vítkovce) je založené na družstevnej právnej forme, pričom predmetom podnikania je poľnohospodárstvo a lesníctvo vrátane predaja poľnohospodárskych a lesných výrobkov a zabezpečovanie hospodárskych a sociálnych služieb členov družstva podľa vnútorne prijatých organizačných zásad.

Zaoberá sa chovom kôz a oviec a zamestnáva 2 zamestnancov

Zaujímavý je tiež podnikateľský zámer vystavať v katastri obce chovné rybníky na chov pstruhov. Projekt presadzuje podnikateľ, ktorý nie je občanom obce.



Zoznam podnikateľských subjektov v obci:

Pozemkové spoločenstvo Vítkovce (adresa Vítkovce 92, 053 63 Vítkovce), založené 19. 11. 1991, právna forma: spoločenstvo vlastníkov pozemkov a bytov, zapísaný predmet činnosti: lesné hospodárstvo, ostatné služby v lesníctve, počet zamestnancov: 2

Agrodružstvo Vítkovce (adresa Vítkovce 105, 053 63 Vítkovce), založené 19. 12. 2006, právna forma: družstvo, zapísaný predmet činnosti: chov oviec a kôz, počet zamestnancov: 2

6.1.2 Podnikanie v službách

Súkromní podnikatelia – fyzické osoby:

Ing. Alena Janovcová, (adresa Vítkovce 9, 053 63 Vítkovce), založené 19. 10. 2007, právna forma: podnikateľ – fyzická osoba nezapísaná v obchodnom registri, predmet činnosti: sprostredkovanie obchodu s rozličným tovarom, počet zamestnancov: nezistený

Ing. František Celec, (adresa Vítkovce 102, 053 63 Vítkovce), založené 1. 08. 2013, právna forma: podnikateľ – fyzická osoba nezapísaná v obchodnom registri, predmet činnosti: ostatné pomocné obchodné činnosti, počet zamestnancov: nezistený

Vladimír Gálik, (adresa Vítkovce 103, 053 63 Vítkovce), založené 19. 3. 1999, právna forma: podnikateľ – fyzická osoba nezapísaná v obchodnom registri, predmet činnosti: ostatné špecializované stavebné práce i. n., počet zamestnancov: nezistený

Jozef Frajšťág, (adresa Vítkovce 23, 053 63 Vítkovce), založené 18. 3. 1991, právna forma: podnikateľ – fyzická osoba nezapísaná v obchodnom registri, predmet činnosti: ostatné odborné, vedecké a technické činnosti i.n., počet zamestnancov: nezistený

Ľudovít Skalský, (adresa Vítkovce 93, 053 63 Vítkovce), založené 15. 06. 2001, právna forma: podnikateľ – fyzická osoba nezapísaná v obchodnom registri, predmet činnosti: maľovanie a zasklievanie, počet zamestnancov: nezistený

Miroslav Oravec, (adresa Vítkovce 97, 053 63 Vítkovce), založené 16. 08. 2005, právna forma: podnikateľ – fyzická osoba nezapísaná v obchodnom registri, predmet činnosti: maľovanie a zasklievanie, počet zamestnancov: nezistený

Roman Šušan, (adresa Vítkovce 30, 053 63 Vítkovce), založené 1. 7. 2006, právna forma: podnikateľ – fyzická osoba nezapísaná v obchodnom registri, predmet činnosti: výroba transportného betónu, počet zamestnancov: nezistený

Terézia Čurillová (adresa Vítkovce 79, 053 63 Vítkovce), založené 1. 3. 2009, právna forma: podnikateľ – fyzická osoba nezapísaná v obchodnom registri, predmet činnosti: výroba vrchného ošatenia, počet zamestnancov: nezistený



Pavol Holub (adresa Vítkovce 64, 053 63 Vítkovce), založené 1. 7. 2011, právna forma: podnikateľ – fyzická osoba nezapísaná v obchodnom registri, predmet činnosti: zemné práce, počet zamestnancov: nezistený

Lukáš Košík (adresa Vítkovce 12, 053 63 Vítkovce), založené 3. 4. 2013, právna forma: podnikateľ – fyzická osoba nezapísaná v obchodnom registri, predmet činnosti: stolárske práce, počet zamestnancov: nezistený

Monika Melegová (adresa Vítkovce 47, 053 63 Vítkovce), založené 1. 12. 2013, právna forma: podnikateľ – fyzická osoba nezapísaná v obchodnom registri, predmet činnosti: sociálna práca bez ubytovania pre staršie osoby a osoby so zdravotným poistením, počet zamestnancov: nezistený

Ľubomír Melega (adresa Vítkovce 51, 053 63 Vítkovce), založené 1. 1. 2014, právna forma: podnikateľ – fyzická osoba nezapísaná v obchodnom registri, predmet činnosti: stolárske práce, počet zamestnancov: nezistený

Ing. Ľubomír Kováč (adresa Vítkovce 88, 053 63 Vítkovce), založené 1. 11. 2014, právna forma: podnikateľ – fyzická osoba nezapísaná v obchodnom registri, predmet činnosti: sprostredkovanie obchodu s rozličným tovarom, počet zamestnancov: nezistený

6.1.3 Poľnohospodárstvo

Základy dnešného pozemkového vlastníctva vznikli počas komasácie, ukončenej v roku 1862. V roku 1941 v dôsledku budovania železničnej výhybky štát vyvlastnil značnú časť pozemkov v okolí železničnej trate. Počas Slovenskej republiky v obci jestvovala Správa hospodárstva, ktorá koordinovala hospodárenie obce a podávala žiadosti ohľadom pestovania plodín v chotári obce.

V roku 1958 sa zavřila násilná kolektivizácia vznikom Jednotného roľníckeho družstva (JRD) Vítkovce, ktoré bolo neskôr zlúčené s JRD Spišský Hrušov, v 60. rokoch potom transformované na Semenársky štátny podnik Spišský Hrušov.

V súčasnosti je pôda v súkromnom vlastníctve majiteľov, združených v Pozemkovom spoločenstve Vítkovce. V nedávnej minulosti vznikol nový podnikateľský subjekt AGRODRUŽSTVO Vítkovce, snažiaci sa o oživenie poľnohospodárstva na podnikateľskej báze.

6.1.2 Lesné hospodárstvo

Spoločné užívanie lesov a pasienkov priviedlo vítkovských gazdov po roku 1889 k vytvoreniu spolku urbarialistov. Už v roku 1890 im úrady vypracovali lesohospodársky plán spolu s mapou urbárskeho lesa. V roku 1897 urbárski gazdovia vytvorili spolok, ktorého stanovy odsúhlasila Spišská župa.

V 50. rokoch 20. storočia boli urbárske a lesné spoločenstvá zrušené. Lesy pripadli štátu, konkrétne miestnemu Jednotnému roľníckemu družstvu vo Vítkovciach (vzniklo



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE NA ROKY 2017 - 2022

v roku 1958). Združenie urbarialistov sa obnovilo v roku 1989 a opäť hospodári v miestnych lesoch. Podľa zákona č. 83/90 bolo v roku 1994 zaregistrované Združenie urbarialistov v obci Vítkovce za účelom prevzatia majetku, zoštatneného v roku 1958.

Vlastníci lesov sú v súčasnosti združení v Pozemkovom spoločenstve Vítkovce. Lesy charakteru ochranného a osobitného významu nemôžu produkovať drevnú hmotu na predaj. Spoločenstvo vlastníkov nedisponuje dostatok prostriedkov na obhospodarovanie a ochranu lesa. Lesy sú vo veľmi dobrom stave z hľadiska environmentálnych kritérií a ako súčasť pohoria Galmus môžu plniť svoj ekologický účel.

6.1.3 Rozvoj vidieka

Podľa Plánu veľkého územného celku Košického kraja a jeho doplnkov (2004) obec Vítkovce patrí do územia s predpokladaným tretím rozvojovým stupňom - do rozvojovej osi 3. stupňa, nazvanej hornádska (Spišský Štvrtok – Spišská Nová Ves – Krompachy – Košice).

V obci stagnuje rozvoj malého a stredného podnikania, služieb, infraštruktúry, nejestvujú aktivity v oblasti cestovného ruchu. Tieto aktivity sú podmienené vybudovaním resp. dobudovaním technickej infraštruktúry a masívnej podpore vidieckej rekreácie a turizmu,

6.2 Trh práce

Trh práce je determinovaný celkovou situáciou v spišskom regióne a v okrese Spišská Nová Ves, v ktorom s výnimkou fabriky Embraco (Spišská Nová Ves) nie sú väčšie výrobné podniky. Pracovné príležitosti v okresnom meste, či v širšom regionálnom meradle poskytujú najmä menšie výrobné firmy a obchod, či iné formy služieb verejnosti.

Miestni podnikatelia vytvárajú len minimum pracovných príležitostí, v obci nejestvuje väčší zamestnávateľ. Časť občanov odchádza za prácou do iných regiónov, prípadne do zahraničia.

6.2.1 Zamestnanosť a nezamestnanosť

Nakoľko v samotnej obci Vítkovce je vytvorených pomerne málo pracovných príležitostí, občania obce za prácou cestujú do okolitých sídiel, najviac do okresného mesta Spišská Nová Ves, potom do mesta Krompachy. Dochádzku do práce im uľahčuje dopravné spojenie železnicou a autobusom.

Vo Vítkovciach sú značné rozdiely v zamestnanosti medzi majoritným obyvateľstvom a obyvateľmi segregovanej rómskej osady Zlatník.



7. SWOT analýza

SWOT analýza poskytuje celostný pohľad na situáciu obce – na jej silné stránky, slabé stránky, príležitosti a ohrozenia rozvoja. Na základe SWOT analýzy možno presnejšie definovať najvhodnejšie ciele, ktoré by využili najvýraznejšie predpoklady a pozitívne rozvojové impulzy a eliminovali problémy a prípadné riziká. Pomáha tiež identifikovať prioritné oblasti, na rozvoj ktorých sa treba orientovať.

Okrem analýz stavu daného územia je predmetom záujmu aj okolité prostredie, indukujúce pozitívne alebo negatívne vplyvy. Na základe toho sa SWOT analýza člení na analýzu interného prostredia a analýzu externého prostredia.

Podľa povahy sledovaných javov sa v SWOT analýze rozlišujú pozitívne a negatívne faktory. Pozitívne faktory (silné stránky a príležitosti) predstavujú faktory indukujúce rozvojové procesy. Negatívne faktory (slabé stránky a ohrozenia) naznačujú problémy – disparity.

7.1 Analýza kladov a problémov

Analýza SWOT je formulovaná pre nasledujúce oblasti:

A. Ľudské zdroje, sociálna infraštruktúra - stav demografického vývoja, kvality ľudského potenciálu, trhu práce, sociálnej, vzdelanostnej a zdravotníckej infraštruktúry; zabezpečenie pomoci a služieb seniorom, matkám s deťmi, zdravotne postihnutým a sociálne odkázaným

B. Infraštruktúra a doprava – stav ciest, doprava, zásobovanie vodou, kanalizácia a energetické siete;

C. Hospodárstvo a služby - výrobná sféra, poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo, služby a ekonomický rozvoj, podnikateľská sféra,;

D. Cestovný ruch - potenciál, inštitúcie, aktivity, nedostatky;

E. Tretí sektor, rozvoj kultúry, rozvoj vidieka – rozvoj neziskových organizácií, rozvoj kultúrneho dedičstva a jeho odkazov; impulzy pre rozvoj a zapojenie do rozvoja obce, stav a ochrana krajiny, podmienky života, vidiecke prostredie,

A. Ľudské zdroje, sociálna infraštruktúra	
Silné stránky	Príležitosti
Pomerne priaznivý demografický vývoj obyvateľstva, vysoký podiel mladých ľudí, vysoký podiel mládeže a mladších populačných ročníkov	Možnosť motivovať k získavaniu vzdelania a kvalifikácie Značný potenciál pracovnej sily pre uskutočňovanie zámerov hospodárskeho rozvoja v obci Definované vybudovanie komunitnej spolupráce a jej rozvoj
Vypracovaný Komunitný plán sociálneho rozvoja obce Vítkovce	



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

Záujem obecnej samosprávy o zmenu v oblasti sociálnej infraštruktúry, deklarovaný Komunitným plánom	Možnosť zvýšenia životnej úrovne využitím miestneho rozvojového potenciálu
Vypracovaný projekt vybudovania komunitného centra	
Slabé stránky	Ohrozenia
Nízky počet občanov s vyšším vzdelaním, vysoký počet ľudí so základným vzdelaním bez kvalifikácie, malý záujem časti z nich o získanie kvalifikácie	Vysoká koncentrácia neprispôsobivej časti obyvateľstva, s vysokou mierou nezamestnanosti,
Chýbajúce pracovné príležitosti v obci	Prejavujúce sa sociálno-patologické prejavy, potenciálne sociálne napätie najmä v segregovanej osade, nízka životná úroveň časti obyvateľstva.
Značná sústredenosť a vysoký podiel neprispôsobivej časti obyvateľstva v segregovanej osade, neriešená rómska problematika. Nízky stupeň komunitnej spolupráce.	Nebezpečenstvo nárastu týchto rozdielov pri neriešení situácie
Únik kvalifikovaných občanov za prácou do zahraničia	Zánik, alebo nenadobudnutie pracovných návykov, rezignácia, alebo nezáujem o zamestnanie sa segregovanej osade,
Veľmi nízky, z hľadiska celoslovenských pomerov podpriemerný príjem obyvateľov obce, temer bezvýchodiskové postavenie dlhodobo nezamestnaných	Nebezpečenstvo nárastu týchto rozdielov pri neriešení situácie
Malý podiel príslušníkov strednej vrstvy z hľadiska sociálnej stratifikácie občanov obce.	Zánik, alebo nenadobudnutie pracovných návykov
Vysoká miera nezamestnanosti, problém dlhodobej nezamestnanosti, prehlbujúci sa počas hospodárskych kríz	
Nízky stupeň využívania pracovných síl v obci vzhľadom na vysokú nezamestnanosť	
Nízka miera priestorovej mobility za pracovným uplatnením sa	
Nedostatočná úroveň a kapacita obecných zariadení sociálnych služieb. Obec nemá vybudované inštitucionálne predpoklady pre uskutočňovanie sociálnych programov a sociálnych služieb	



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

B. Infraštruktúra a doprava	
Silné stránky	Príležitosti
Dopravná prístupnosť pomocou železnice	Možnosť navštíviť obec ako základne turistiky pre výlety na Galmus, či za agroturistikou Možnosť vybudovať kvalitný vodu - záchytný a rozvodný systém Kvalitná voda ako rozvojový potenciál
Dostatok zdrojov pitnej vody (Obec má spracovaný projekt pre záchyt prameňa na kóte 546 na lokalite les Hora a projekt verejnej kanalizácie).	
Vybudovaná sieť obecných komunikácií	
Vybudovaný vodovod pre osadu Zlatník	
Slabé stránky	Ohrozenia
Nedostatočne vybudovaná obecná infraštruktúra. Stagnácia rozvoja dopravnej infraštruktúry	Sťažená dopravná prístupnosť do obce a vnútri obce
Veľmi zlý technický stav prístupovej cestnej komunikácie do obce. Veľmi zlý stav cestnej siete.	Nevyhovujúce podmienky pre výučbu detí, vplyv na úroveň vzdelávania
Nedostatočná dostupnosť obce autobusovou dopravou	Nedôstojné podmienky zdravotného ošetrenia a ohrozenie zdravia v akútnych prípadoch zhoršenia zdravotného stavu
Zastaranosť školských a zdravotníckych objektov, nedostatok financií na ich prevádzku a obnovu	Zlá situácia v zásobovaní pitnou vodou a odvádzaní odpadových vôd, nejestvujúce čističky odpadových vôd s možným vplyvom na zdravotný stav obyvateľstva, či hygienu prostredia v obci
Za lekárskou starostlivosťou je potrebné cestovať do susednej, aj keď nie vzdialenej obce, prípadne do okresného mesta.	Hrozba častých porúch v elektroinštalácií, nedostatočná výkonnosť siete
Nedostatok obecných zdrojov pre rozsiahlejšie riešenie situácie v oblasti investícií do občianskej výstavby	
Zlá finančná situácia občanov pre svojpomocné riešenie bytovej otázky	
Nedobudovaná sieť vodovodu a kanalizácie a čističiek odpadových vôd.	
Elektrická sieť nespĺňa podmienky pre elektrické vykurovanie	



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

C. Hospodárstvo a služby	
Silné stránky	Príležitosti
Ráz krajiny a pôdne pomery umožňujú poľnohospodárstvo zamerané na technické plodiny a extenzívny chov dobytka a oviec	Krajina vhodná na rozvoj ekologického hospodárstva Potenciál pre rozvoj extenzívneho chovu dobytka a oviec
Vysoká zalesnenosť. Lesy sú vo veľmi dobrom stave z hľadiska environmentálnych kritérií a ako súčasť pohoria Galmus môžu plniť svoj ekologický účel.	Vysoký podiel ekologicky zachovalých území k celkovej rozlohe – veľmi atraktívne prírodné prostredie
Dostatok vhodných plôch pre rozvoj ekologického poľnohospodárstva, agroturistiky a turizmu,	Potenciálny rozvoj podnikateľského sektora v širších regionálnych súvislostiach
Slabé stránky	Ohrozenia
Slabo rozvinutá hospodárska základňa	Prehľbujúce sa zaostávanie hospodárskej činnosti v obci, nevyužívanie potenciálu územia a zdrojov Zlá a jednostranná orientácia hospodárskej činnosti ako bariéra využívania miestnych zdrojov a možností podnikania Nezapojenie potenciálu územia obce do rozvoja turistiky ako hospodárskej činnosti Nedostatok pracovných príležitosti v obci, nezamestnanosť a nedostatok zdrojov pre obecný rozvoj
Stagnujúca poľnohospodárska výroba, v minulosti dominujúci faktor obecného hospodárstva	
Nižšia bonita pôdy a klimatické pomery neumožňujú pestovanie náročnejších poľnohospodárskych plodín	
Lesy nie sú vhodné na ťažbu dreva. Majú charakter ochranného a osobitného významu, nemôžu produkovať drevnú hmotu na predaj. Spoločenstvo vlastníkov nedisponuje dostatok prostriedkov na obhospodarovanie a ochranu lesa.	
Nízky obecný rozpočet, nedostatok zdrojov na investície.	
Absencia rozvojových programov na obecnej úrovni a v podnikateľskej sfére,	
Veľmi malý počet podnikateľských subjektov s malým dosahom na hospodárstvo obce.	
Nevhodná orientácia výroby v minulosti na produkty, ktoré nemôžu obstáť v súčasných podmienkach trhu s poľnohospodárskymi komoditami.	



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

Jestvujúce podnikateľské subjekty nemajú ujasnené smerovania z hľadiska efektívnej podnikateľskej činnosti a nedisponujú finančnými prostriedkami pre rozvojové aktivity a nevyhnutné investície.	
Nízka produktivita práce, zastaranosť technologického vybavenia Vzrastajúci nesúlad medzi nákupnými a predajnými cenami väčšiny poľnohospodárskych produktov.	
Nerozvinuté podnikanie pri poskytovaní služieb obyvateľstvu (obchody, komunálne služby, remeslá).	
D. Cestovný ruch	
Silné stránky	Príležitosti
Bohaté prírodné danosti širšieho okolia obce Prírodne atraktivity a na ich základe rozvíjané malé a stredné podnikanie, rozvoj poľnohospodárstva, agroturistiky a služieb.	Prostredie vhodné pre rozvoj cestovného ruchu, pešej turistiky, cykloturistiky a bežeckého lyžovania. Možnosť vzniku vidieckej turistiky a agroturistiky (salaš)
Pokojné vidiecke prostredie,	
História obce a kultúrne pamiatky	Možnosť získania finančných prostriedkov z fondov Európskej únie, prípadne iných typov grantov na rozvojové projekty vhodné pre rozvoj cestovného ruchu
Územná príslušnosť ku Spišskému kultúrno-historickému celku	
Výhodná poloha v centrálnej časti Spiša (Hornádskej kotline), obcou prechádza hlavná železničná trať Košice – Bratislava	Možné prepojenie s blízko ležiacimi prírodno – turistickými, rekreačnými a historickými oblasťami, napríklad Krompachy - Plejsy, Poráč, Spišské Vlasy - Za Hurou, Blatná, Markušovská pamiatková zóna, Markušovské steny
Možné prepojenie na širšie koncipované regionálne projekty, napríklad „Rozvoj cestovného ruchu na strednom Spiši: Kraj Galmus“	
Slabé stránky	Ohrozenia
Nevybudovaná základná turistická infraštruktúra Nejestvujúce ubytovacie a stravovacie služby pre návštevníkov obce	Obec nevyužívaním prírodného potenciálu na rozvoj turizmu stráca možnosti podnikat' v tejto sfére a tým nevyužíva potenciál možného hospodárskeho rozvoja



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

Nezapojenosť obce do širších krajinno-ochranárskych a turistiko – rekreačných zámerov	Odlúčenosť obce od regionálne rozvíjaných organizovaných foriem rozvoja turizmu
Slabá angažovanosť miestnej samosprávy pri koncipovaní projektu Galmus	
E. Tretí sektor, rozvoj kultúry, rozvoj vidieka, životné prostredie	
Silné stránky	Príležitosti
Veľmi zachované životné prostredie, zdravý vidiecky životný štýl	Predpoklady pre zdravý vidiecky životný štýl a pre atraktívne prostredie pre vidiecky turizmus a turistiku (pešiu, poznávaciu, cykloturistiku)
Prítomnosť odkazu ľudových tradícií v živote obyvateľov	
Možnosť nadviazať na voľnočasové a kultúrne aktivity z minulosti	Široké možnosti pre činnosť organizácií tretieho sektoru so širokým spektrom zamerania činnosti
Zavedenie separovaného zberu komunálneho odpadu	Široké možnosti pre činnosť organizácií tretieho sektoru so širokým spektrom zamerania činnosti
Slabé stránky	Ohrozenia
Slabá angažovanosť obyvateľstva do rozvoja obce	Slabý záujem občanov o záujmovú činnosť, ale aj o iniciatívne riešenie obecných problémov Život v pasívnej rezistencii u občanov zo segregovanej rómskej osady Zánik tradičných hodnôt, folklórnych tradícií, kultúrny úpadok, úpadok spoločenského života
Nejestvujúci tretí sektor odráža miestna samospráva nemá partnera pre definovanie a uskutočňovanie rozvojových zámerov	
Slabá informovanosť vo všetkých oblastiach občianskeho a hospodárskeho života. Nedostatok informácií o možnostiach a motivácie obyvateľstva do aktivít v oblasti podnikania	
Dochádza k devastácii prírody (lesa) v okolí segregovanej osady Zlatník (ťažba dreva na vykurovanie).	
Relatívne nízky podiel odseparovaných zložiek z celkového množstva komunálneho odpadu. Nedisciplinovanosť časti občanov pri zbere komunálneho odpadu	



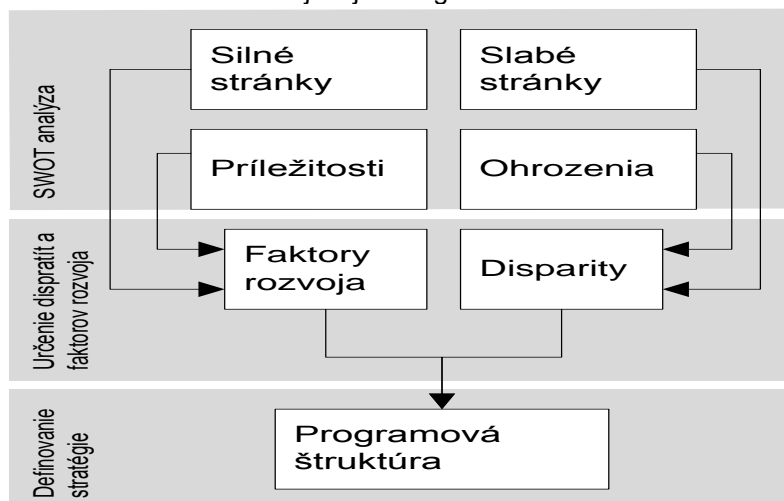
8. Audit problémov

8.1 Kľúčové problémy – matrica problémov

Pri audite problémov sme zhodnotili závažnosť definovaných silných stránok (a z nich vyplývajúcich príležitosti) formou formulácie rozvojových faktorov a slabých stránok a ohrození formou upozornení na disparity ohrozujúce rozvoj.

Dialektickým zhodnotením týchto antagonistických stránok vznikla programová štruktúra rozvojovej stratégie obce (schéma postupu je uvedená v schéme prevzatej z MVAR SR).

Obr. Schéma určenia kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja a definovanie rozvojovej stratégie obce



8.2 Kľúčové problémy – matrice problémov

Definovanie kľúčových problémov obce vychádza z nasledujúcich matric problémov, vypracovaných pre jednotlivé oblasti miestneho rozvoja. Umožňujú určiť hlavné limity rozvoja vyplývajúce z kľúčových disparít a určiť hlavné faktory, ovplyvňujúce rozvoj a tým aj rozvojové trendy:



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

A. Ľudské zdroje, sociálna infraštruktúra	
Kľúčové disparity	Hlavné faktory rozvoja
Vysoká miera nezamestnanosti, problém dlhodobej nezamestnanosti	Motivácia k získavaniu vzdelania a kvalifikácie u segregovanej časti obyvateľov obce ako jediná cesta zlepšenia pozície na trhu práce a šance sa zamestnať
Vysoká koncentrácia neprispôsobivej časti obyvateľstva, s vysokou mierou nezamestnanosti, sociálno-patologické javy, potenciálna hrozba sociálneho napätia najmä v segregovanej osade	Značný potenciál pracovnej sily pre uskutočňovanie zámerov hospodárskeho rozvoja v obci
Značný podiel neprispôsobivých obyvateľov s nízkou vzdelanostnou úrovňou v obecnej populácii, ich malý záujem o zmenu svojho postavenia zvyšovaním kvalifikácie, sklony ku segregácii a pasívnej rezistencii	Návrat k starým remeslám (aj obyvatelia segregovanej osady), vybudovanie chránených dielní
Zánik, alebo nenadobudnutie pracovných návykov, rezignácia, alebo nezáujem o zamestnanie sa u občanov v segregovanej osade	Vybudovanie komunitnej spolupráce a jej rozvoj, integrácia miestnych obyvateľov segregovanej rómskej osady do rozvojových aktivít obce formou komunitnej spolupráce
Malý počet obyvateľov schopných pracovať v prospech obce a určovať trendy obecného rozvoja v rôznych oblastiach	Vybudovanie zariadení sociálnych služieb (projekt komunitného centra, Komunitný plán sociálneho začleňovania občanov segregovanej rómskej osady, definujúci vybudovanie komunitnej spolupráce) Možnosť zvýšenia životnej úrovne využitím miestneho rozvojového potenciálu
B. Infraštruktúra a doprava	
Kľúčové disparity	Hlavné faktory rozvoja
Nedostatok obecných zdrojov pre rozsiahlejšie riešenie situácie v oblasti investícií do občianskej výstavby a podpory rozvojových aktivít	Lepšie definovanie problémov v infraštruktúre a tým hľadanie ciest ich riešenia
Problém obecného vodovodu, obecnej kanalizácie a čističky odpadových vôd	Dôslednejšie presadzovanie požiadavok občanov pri budovaní infraštruktúry a ich akceptácia miestnou samosprávou, opraviť cestné komunikácie, vybudovať vodovod a kanalizáciu
Nedobudované cestné komunikácie, ich zlý technický stav	
Nedostatočne vybudované protipovodňové objekty	Aktívnejšie získavanie finančných zdrojov formou dotácií a eurofondov pre budovanie infraštruktúry
Slabo vybudovaná obecná infraštruktúra v oblasti poskytovania služieb obyvateľstvu	



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

C. Hospodárstvo a služby	
Kľúčové disparity	Hlavné faktory rozvoja
Slabá a nerozvinutá hospodárska základňa obce	Reorientácia poľnohospodárstva na ekologické formy - možnosť orientácie sa na pestovanie biomasy a iných ekologických produktov a na pasienkové formy chovu jatočných zvierat a oviec
Stagnujúca, jednostranne orientovaná poľnohospodárska výroba, nevyužívajúce prírodné zdroje a potenciál krajiny	Rozvinúť chov oviec, produkciu ovčieho syra, chov jatočného dobytku, vybudovanie agroturistickej farmy
Slabo rozvinutá podnikateľská sféra, nedostatok informácií a motivácie obyvateľstva v oblasti podnikania v službách	Možnosť vybudovania zariadení pre podnikanie v agroturistike (salaš, agrofarma)
Nevyvinutá sféra drobného podnikania živnostníkov	Vybudovanie rybochovných zariadení, predaj rýb, vybudovanie rybnej reštaurácie
Nezapojenie turistiky a vidieckej turistiky do rozvoja hospodárstva v obci	Možnosť získania finančných zdrojov Európskej únie, alebo iných foriem dotácií pre založenie a rozvoj malých fariem, podpora mladých farmárov
	Vybudovanie chránených dielní
D. Cestovný ruch	
Kľúčové disparity	Hlavné faktory rozvoja
Nevybudované zariadenia pre rozvoj cestovného ruchu – ubytovacie a reštauračné kapacity v obci	Prírodné prostredie vhodné pre rozvoj cestovného ruchu, pešej turistiky, cykloturistiky a bežeckého lyžovania
Nerozvinutá podnikateľská sféra v oblasti cestovného ruchu	využitie miestneho potenciálu (prírodné danosti obce a okolia, geografická príslušnosť do spišského kultúrno-historického celku) na rozvoj poznávacej turistiky
Konzervatívne postoje miestnej samosprávy a podnikateľskej sféry k rozvoju turizmu	Vybudovanie obecných zariadení služieb v turistickom ruchu, alebo ich podpora na báze živnostenského podnikania
Odlúčenosť obce od regionálne rozvíjaných organizovaných foriem rozvoja turizmu	



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

Nerozvinuté formy športovo orientovaného a poznávacieho turizmu a vidieckeho turizmu formou rekreačného pobytu vo vidieckom prostredí	Odstrániť odlúčenosť obce od širších aktivít na regióne stredný Spiš pri využívaní regionálneho historického a prírodného potenciálu pri rozvoji turizmu a vidieckej turistiky, zmeniť na aktívnu spoluprácu Využiť možnosť reorientácie obecných aktivít na rozvoj cestovného ruchu prostredníctvom prepojenia sa na širšie koncipované regionálne projekty, napríklad „Rozvoj cestovného ruchu na strednom Spiši: Kraj Galmus“.
E. Tretí sektor, rozvoj kultúry, rozvoj vidieka, životné prostredie	
Kľúčové disparity	Hlavné faktory rozvoj
Prakticky nejestvujúci tretí sektor, nejestvujúce partnerstvo tretieho sektoru a miestnej samosprávy	aktivizácia tretieho sektora, podpora jeho vzniku a činnosti zo strany obecnej samosprávy
Zaniknuté tradičné formy vidieckej kultúry, folklórnej tradície a voľnočasových aktivít	Budovanie vzťahov vzájomnej spolupráce a partnerstva medzi obecnou samosprávou a tretím sektorom pri nastoľovaní trendov obecného rozvoja, riešení problémov a hľadani zdrojov pre realizáciu obecné prospešných projektov
Obec nemá funkčný kultúrny stánok, nedostatok priestorov na organizáciu kultúrnych a spoločenských podujatí, ale aj ochoty ich organizovať, občan i návštevník „nemá kam ísť“,	Obnova tradičnej kultúry a voľnočasových aktivít
Príliš úzke väzby na okresné mesto, závislosť na cestovaní za základnými potrebami a službami,	Podpora organizovaných osvetových, a kultúrno-vzdelávacích aktivít

Z analýzy disparít vyplývajú nasledujúce hlavné **limitné prekážky vývoja obce**:

A) v oblasti ľudských zdrojov a zamestnanosti:

- nízky potenciál občanov ochotných určovať trendy obecného rozvoja v rôznych oblastiach, občianska pasivita
- značný podiel sociálne neprispôsobivých obyvateľov s nízkou vzdelanostnou úrovňou a ich malý záujem o zmenu svojho postavenia zvyšovaním kvalifikácie – sklony ku segregácii a pasívnej rezistencii,
- nízky počet voľných pracovných pozícií v obci a v okrese, nutnosť cestovať za prácou na väčšie vzdialenosti, alebo do cudziny.

B) v oblasti obecnej infraštruktúry:

- zlý technický stav obecných komunikácií,



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

- neriešený problém obecnej kanalizácie a čističky odpadových vôd,
- príliš úzke väzby na okresné mesto, závislosť na cestovaní za základnými potrebami a službami,

C) v oblasti hospodárstva a ekonomických činností:

- jednostranná orientácia ekonomickej činnosti na extenzívne poľnohospodárstvo – chov zvierat na mäso,
- nedostatočné využívanie potenciálu krajiny, prírodného a vidieckeho prostredia na rozvoj ekonomickej činnosti,
- nezapojenie turistiky do hospodárskej činnosti obce,
- nerozvinuté služby ako forma podnikania.

D) v oblasti cestovného ruchu:

- nejestvujúce služby v turistickom využití potenciálu krajiny,
- veľmi obmedzená ponuka voľnočasových aktivít pre návštevníkov obce.

E) v oblasti rozvoja tretieho sektora, rozvoja kultúry a rozvoja vidieka

- nejestvujúci tretí sektor a jeho vplyv na rozvojové aktivity
- hrozba zániku ľudovej kultúry a tradícií

Z analýzy rozvojového potenciálu a faktorov vyplývajú nasledujúce **hlavné rozvojové trendy:**

A) v oblasti ľudských zdrojov a zamestnanosti:

- Značný potenciál pracovnej sily pre uskutočňovanie zámerov hospodárskeho rozvoja v obci
- Vybudovanie komunitnej spolupráce a jej rozvoj, integrácia miestnych obyvateľov segregovanej rómskej osady do rozvojových aktivít obce formou komunitnej spolupráce
- Motivácia k získavaniu vzdelania a kvalifikácie u segregovanej časti obyvateľov obce ako jediná cesta zlepšenia pozície na trhu práce a šance sa zamestnať

B) v oblasti budovania obecnej infraštruktúry

- Dôslednejšie presadzovanie požiadavok občanov pribudovaní infraštruktúry a ich akceptácia miestnou samosprávou, opraviť cestné komunikácie, vybudovať vodovod a kanalizáciu
- Aktívnejšie získavanie finančných zdrojov formou dotácií a eurofondov pre budovanie infraštruktúry

C) v oblasti hospodárstva a ekonomických činností:

- Reorientácia poľnohospodárstva na ekologické formy - možnosť orientácie sa na pestovanie biomasy a iných ekologických produktov a na pasienkové formy chovu jatočných zvierat a oviec
- Rozvinúť chov oviec, produkciu ovčieho syra, chov jatočného dobytky, vybudovanie agroturistickej farmy
- Možnosť vybudovania zariadení pre podnikanie v agroturistike (salaš, agrofarma)



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

- Vybudovanie rybochovných zariadení, predaj rýb, vybudovanie rybnej reštaurácie

D) v oblasti cestovného ruchu:

- Vybudovanie obecných zariadení služieb v turistickom ruchu, alebo ich podpora na báze živnostenského podnikania
- Využitie miestneho potenciálu (prírodné danosti obce a okolia, geografická príslušnosť do spišského kultúrno-historického celku) na rozvoj pešej a poznávacej turistiky, cykloturistiky a vidieckej turistiky,
- Možné prepojenie s blízko ležiacimi prírodno – turistickými, rekreačnými a historickými oblasťami, napríklad Krompachy - Plejsy, Poráč, Spišské Vlachy - Za Hurou, Blatná, Markušovská pamiatková zóna, Markušovské steny

E) v oblasti rozvoja tretieho sektora, rozvoja kultúry a rozvoja vidieka

- Aktivizácia tretieho sektora, podpora jeho vzniku a činnosti zo strany obecnej samosprávy
- Budovanie vzťahov vzájomnej spolupráce a partnerstva medzi obecnou samosprávou a tretím sektorom pri nastoľovaní trendov obecného rozvoja, riešení problémov a hľadanií zdrojov pre realizáciu obecně prospešných projektov
- Obnova tradičnej kultúry, osvetovej činnosti a voľnočasových aktivít

8.2 Analýza väzieb na strategické dokumenty SR a Vyššieho územného celku Košícký kraj

Projekt hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vítkovce sa opiera o základné východiskové strategické dokumenty celoeurópskeho, celoslovenského a regionálneho významu. Jeho základné strategické zámery korešpondujú s predstavami a víziami širšieho rámca rozvojových projektov v nasledujúcej hierarchii:

A) Lisabonská stratégia a Stratégia Európa 2020, tá určila pre Slovenskú republiku a jednotlivé kraje 5 hlavných prioritných oblastí: 1. veda, výskum, inovácie, 2. ľudské zdroje, 3. zamestnanosť, 4. konkurencie schopnosť, rast a podnikateľské prostredie, 5. životné prostredie a zmeny klímy.

B) Národná stratégia regionálneho rozvoja SR v nadväznosti na prípravu programovacieho obdobia 2013 – 2020,

C) Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja

D) Konceptia územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS)

E) Nariadenie EÚ č. 1305/2013 o podpore rozvoja vidieka z EPFRV a Nariadenie EÚ č. 1307/2013 (DP)

F) PHSR VÚC Košícký samosprávny kraj



8.2.1 PHSR VÚC Košický samosprávny kraj

Aktualizovaný PHSR Vyššieho územného celku Košický samosprávny kraj na obdobie rokov 2016 – 2022 stanovuje:

Prioritnú oblasť 1: Veda, výskum, inovácie

Prioritné oblasti 2 a 3: Ľudské zdroje a zamestnanosť

Prioritnú oblasť 4: Konkurencieschopnosť, rast a podnikateľské prostredie

Prioritná oblasť 5: Životné prostredie - zmeny klímy, obnoviteľné zdroje energie

Z analýzy sociálno-ekonomickej situácie Košického kraja, ako aj analýzy limitov a možností rozvoja a potreby zabezpečenia trvalo udržateľného rozvoja podľa Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR pre Košický kraj vyplynuli nasledujúce strategické ciele:

1. posilnenie produktivity a konkurencieschopnosti kľúčových a perspektívnych odvetví priemyslu a služieb najmä s dôrazom na ich exportnú výkonnosť a inovácie produktov, procesov a služieb,
2. vytvorenie silného metropolitného centra Košice – Prešov,
3. komplexný rozvoj kraja a posilnenie podielu vidieckych regiónov na hospodárstve Košického kraja,
4. nadregionálna dostupnosť územia, kvalita služieb, cezhraničná spolupráca a rozvoj nadregionálnych väzieb, využitie hospodárskeho a kultúrneho potenciálu regiónu,
5. vytváranie podmienok pre rozvoj zelenej ekonomiky a tzv. zelených pracovných príležitostí.

Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja Vítkoviec rozvíja hlavne tézy v prioritných oblastiach 2 a 3: Ľudské zdroje a zamestnanosť a v prioritnej oblasti 4: konkurencieschopnosť, rast a podnikateľské prostredie.

Aj keď oblasť cestovného ruchu a jeho potenciálny rozvoj sa dotýka s výnimkou 2. cieľa každého globálneho cieľa, najvýznamnejšej pozornosti sa mu dostalo v rámci globálneho cieľa 3, ktorý okrem iných definoval oblasť cestovného ruchu ako špecifický cieľ č. 3.



B. STRATEGICKÁ ČASŤ

9. Stratégia a ciele rozvoja obce

9.1 Vízia

Hlavnou víziou rozvoja je **dosiahnuť stav obce s vysoko rozvinutou hospodárskou činnosťou na báze vhodne orientovaného ekologického poľnohospodárstva a využívania prírodného potenciálu pre rozvoj turizmu, za aktívneho pôsobenia tretieho sektoru a integrácie segregovanej časti občanov do obecnej komunity.**

9.2 Ciele stratégie

9.2.1 Prioritné oblasti

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa zameriava na:

- a) elimináciu slabých stránok miestneho rozvoja,
- b) využitie príležitostí daných prírodnými podmienkami, historickým vývojom a ľudským potenciálom,
- d) určenie aktivít potrebných na boj s očakávanými ohrozeniami rozvoja,
- e) vytýčenie prioritných oblastí a cieľov miestneho rozvoja,
- f) určenie opatrení a podopatrení na uskutočnenie rozvojových cieľov s finančným rámcom a neprekonateľnými limitmi

Za **prioritné oblasti** považujeme:

- A. Riešenie problémov v oblasti ľudských zdrojov, nezamestnanosti, vzdelávania a uplatnenia sa na trhu práce, do značnej miery prepojených s riešením sociálnej odlúčenosti rómskej komunity
- B. Dobudovanie miestnej infraštruktúry, najmä vodovodu, kanalizácie a cestných komunikácií
- C. Rozvoj hospodárstva obce na báze progresívneho poľnohospodárstva a služieb, so zapojením turizmu ako formy hospodárskeho rozvoja, podpora podnikateľských a živnostenských aktivít
- D. Vybudovanie základnej infraštruktúry podnikania v cestovnom ruchu
- E. Vznik a rozvoj tretieho sektoru ako partnera samosprávy pri riešení problémov miestneho hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho rozvoja, podpora vidieckeho rozvoja a ochrana životného prostredia

9.2.2 Globálny strategický cieľ, rešpektovanie princípov regionálnej politiky

Realizáciou postupných opatrení v prioritných oblastiach určených týmto rozvojovým programom dosiahnuť naplnenie vyššie sformulovanej vízie rozvoja. Tieto opatrenia vykonať v súlade princípmi regionálnej politiky, definovanými v



strategických dokumentoch Európskej únie, Slovenskej republiky a Vyššieho územného celku Košický kraj.

9.2.3 Všeobecné strategické ciele, dosiahnutie vyváženého udržateľného rozvoja

Pre nasledujúce obdobie rokov 2016 – 2022 si obec Vítkovce stanovuje nasledujúce hlavné ciele rozvoja, ktorých splnenie považuje za garanciu dlhodobého vyváženého a zároveň udržateľného rozvoja:

Cieľ č. 1: Lepšie využitie ľudského potenciálu, zlepšenie sociálnych podmienok a riešenie problému segregácie osady Zlatník

Cieľ č. 2: Dobudovanie miestnej infraštruktúry, najmä cestných komunikácií, vodovodnej siete a kanalizácie

Cieľ č. 3: Využitie potenciálu krajiny na rozvoj progresívnych foriem podnikania v ekologickom poľnohospodárstve, v turistike a v službách

Cieľ č. 4: Vybudovanie základnej infraštruktúry podnikania v cestovnom ruchu ako formy hospodárskeho rozvoja obce

Cieľ č. 5: Založenie a rozvíjanie subjektov tretieho sektora ako partnera samosprávy pri hospodárskom, spoločenskom a kultúrno-osvetovom rozvoji, podpora vidieckeho rozvoja a ochrany životného prostredia

9.2.4 Špecifické ciele

9.2.4.1 Pre dosiahnutie **strategického cieľa č. 1 „Lepšie využitie ľudského potenciálu, zlepšenie sociálnych podmienok a riešenie problému segregácie osady Zlatník“** sú určené nasledujúce opatrenia a podopatrenia:

Opatrenie 1A) Vypracovať dokument *„Komunitný plán začleňovania občanov segregovanej rómskej osady obce Vítkovce“*.

Pri vytváraní komunitného plánu začleňovania obyvateľov rómskej segregovanej osady do komunity obce Vítkovce budú definovaných niekoľko zásadných prekážok, ktoré je nutné prekonať. Ich definícia vychádza z:

- a) celkovej sociálnej situácia rómskeho etnika v regióne stredný Spiš, stavu a infraštruktúrneho vybavenia sídlisk a kvality života najmä v segregovaných osadách,
- b) vzdelanostnej a kvalifikačnej úrovne obyvateľov segregovanej osady, nezáujmu časti z nich o vzdelanie, ktoré títo ľudia sami nevnímajú ako prostriedok na zmenu sociálnej situácie,



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

- c) miery nezamestnanosti a pozície na trhu práce, ústiacej do sociálnej odkázanosti a do sociálne – patologických javov,
- d) tradičnej vzájomnej nedôvery medzi majoritným a minoritným obyvateľstvom v regióne.

Opatrenie 1B) Vytvoriť riadiace štruktúry pre komunitné plánovanie

Riadiaca štruktúra sa vytvorí postupným dobudovaním prvotnej pracovnej skupiny v procese pravidelne organizovaných pracovných stretnutí a konkrétneho riešenia problémov: ich definovania, prípravy projektov a ich realizácie.

Opatrenie 1C) Definovať problémy v oblasti vzdelanostnej úrovne, sociálnej úrovne, sociálneho začleňovania minoritných obyvateľov v dokumente „*Návrh rozvoja sociálnych služieb*“, pričom sociálne služby budú pozostávať z:

- poskytovania osvetu, poradenstva a informácií formou lokálneho informačno poradenského centra,
- motivačných a resocializačných aktivít v zriadenom resocializačnom centre,
- vzdelávania s cieľom získania kvalifikácie a rekvalifikácie,
- pomoci pri zriaďovaní dielní tradičných remesiel.

Cieľom rozvoja sociálnych služieb bude:

- založiť a budovať vzájomnú dôveru medzi jednotlivými zložkami obyvateľstva navzájom a obecnou samosprávou,
- dosiahnuť pokrok pri sociálnej inklúzii občanov segregovanej rómskej osady,
- uľahčiť uplatnenie sa sociálne vylúčených občanov na trhu práce, pri rozvíjaní obecných aktivít,
- zvýšiť záujem mládeže o vzdelávanie a získavanie kvalifikácie ako prostriedku uplatnenia sa na trhu práce,
- motivovať vylúčených občanov k vyššiemu záujmu o aktívny prístup k riešeniu vlastnej sociálnej situácie.

Prioritným cieľom plánu rozvoja sociálnych služieb bude vybudovať v obci Vítkovce funkčný systém poskytovania sociálnych služieb, akceptovaný všetkými zložkami obyvateľstva.

Ciele strategického rozvoja:

- vychovávanie spoločnosti k etnickej tolerancii,
- transformácia rómskej osady do intravilánu obce,
- zachovanie a rozvoj rómskej identity,
- iniciovanie legislatívnych opatrení
- spolupráca pri posilnení právneho vedomia a zmene hodnotovej orientácie neprispôsobivých Rómov
- aktívne zapojenie Rómov do riešenia ich problémov

Opatrenie 1D) Zriadiť komunitné centrum, ktoré bude pozostávať z osvetovo-informačnej (poradenskej) a vzdelávacej zložky.



Opatrenie 1E) Zlepšiť situáciu v sociálnej oblasti

- vylepšiť kvalitu bývania časti sociálne odkázaných občanov, najmä v segregovanej rómskej osade,
- poskytovať pomoc pre ohrozené a rizikové rodiny.

Opatrenie 1F) Zlepšiť situáciu v zdravotníctve prostredníctvom:

- zabezpečenia požadovaného štandardu zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb zvýšením úrovne riadenia,
- zefektívnenia a skvalitnenia procesu zabezpečovania sociálnych a zdravotníckych služieb pre občanov,
- podporovania služieb stacionárov pre osoby vyžadujúce špeciálnu starostlivosť.

9.2.4.2 Pre dosiahnutie **strategického cieľa č. 2 „Dobudovanie miestnej infraštruktúry, najmä cestných komunikácií, vodovodnej siete a kanalizácie“**, je potrebné zrealizovať nasledujúce **opatrenia**:

Opatrenie 2A) - Dobudovať technickú infraštruktúru a podporiť optimálnosť sídelnej štruktúry, zlepšením dopravnej dostupnosti dobudovaním a opravou obecných cestných komunikácií zatraktívniť obec pre podnikanie a cestovný ruch. Dopravnú prístupnosť dosiahnuť opravou ciest aspoň na úroveň cesty II. triedy (v spolupráci s obcou Chrasť nad Hornádom)

Opatrenie 2B) - Dobudovať a vylepšiť infraštruktúru v rómskej osade

Opatrenie 2C) - Vybudovať vodovodnú sieť dostupnú pre všetkých obyvateľov obce

Opatrenie 2D) - Vybudovať kanalizačnú sieť a zriadiť čističku odpadových vôd

Opatrenie 2E) - Dobudovať protipovodňové preventívne technické objekty

Opatrenie 2F) - Zabezpečiť finančné krytie týchto opatrení zlepšením príjmovej časti obecného rozpočtu, alebo hľadaním iných zdrojov (dotácie, eurofondy, nadácie)

9.2.4.3 Dosiahnutie **strategického cieľa č. 3 „Využitie potenciálu krajiny na rozvoj progresívnych foriem podnikania v ekologickom poľnohospodárstve, v turistike a v službách“**

Rozvoj obce Vítkovce sa môže opierať o primárny národohospodársky sektor – poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo. Rozvoj sekundárneho sektoru je vzhľadom na potenciál obce obmedzený, za potenciálne možnú je možné označiť finalizáciu výroby na báze biomasy, produkciu a predaj ovčích výrobkov a produkciu rybieho mäsa.

Veľmi dôležitý však bude sektor obchodu, služieb (obecných i služieb pre potreby turizmu) a sociálneho zabezpečenia.



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

Ďalšou oblasťou hospodárskeho rozvoja bude orientácia podnikania na rôzne formy turistického ruchu.

Opatrenia na naplnenie cieľa:

Opatrenie 3A) Poľnohospodárstvo je potrebné reštrukturalizovať na:

- Reprofiláciu výroby na ekologické formy
- Zvýšenia efektívnosti poľnohospodárskej výroby dosiahnutím finalizácie výroby
- Pestovania rastlín produkujúcich biomasu a jej zhodnocovania, prípadne využívanie rozsiahlych lúk na produkciu sena
- Živočíšnu výrobu orientovanú na extenzívny chov mladého jatočného dobytku a na chov oviec

Opatrenie 3B) - Podporovať iné formy poľnohospodárskeho využitia krajiny, napríklad na produkciu zelenej hmoty (krmovín - seno), či založenie rybochovných zariadení

Opatrenie 3C) - Časť aktivít orientovať na agroturistiku (tradičný salaš spojený so zariadením ponúkajúcim ovčie výrobky a tradičné ľudové jedlá, vytvorenie agroturistickej farmy s možnosťou rekreačného pobytu)

Opatrenie 3D) - Pri využívaní lesov bude nevyhnutné:

- Zachovať genofond lesných drevín, zabezpečiť udržanie priaznivej druhovej a vekovej skladby a dobrého ekologického stavu porastov
- Za primárnu bude potrebné považovať verejnoprospešnú funkciu lesa
- Zalesniť neproduktívne plochy rýchlo rastúcimi drevinami
- Zabezpečiť odborný dozor nad lesohospodárskymi aktivitami

Opatrenie 3E) - Všemožne podporovať podnikanie v turistike vo všetkých jej formách (najmä poskytovanie ubytovania, reštauračných služieb a vidieckeho turizmu). Podnikanie v tejto oblasti vnímať ako dôležitý proces hospodárskeho rozvoja obce.

Opatrenie 3F) - **Podpora a rozvoj podnikania** sa bude opierať buď o iniciatívu miestnych občanov, alebo o vstup iných podnikateľských subjektov sídliačich mimo obce. Bude sa opierať o niekoľko foriem:

- Samozamestnávania a rodinného podnikania na báze miestnych zdrojov
- Podporovanie budovania siete služieb pre obyvateľstvo a pre návštevníkov obce (turistov) – ubytovanie, pohostinské služby
- Poskytovanie služieb v agroturistike
- Chov rýb (pstruhov) v chovných zariadeniach v obci
- Návrat k tradičným remeslám
- Uspokojovanie kultúrnych potrieb obyvateľstva
- Rozšírenie siete obchodov



9.2.4.4 Dosiachnutie strategického cieľa č. 4 „Vybudovanie základnej infraštruktúry podnikania v cestovnom ruchu ako formy hospodárskeho rozvoja obce“

Pri naplňaní tohto cieľa bude možné využiť:

- a) výhodnú polohu obce v blízkosti turisticky atraktívneho pohoria Galmus s množstvom prírodných atraktivít,
- b) dopravnú prístupnosťou po železnici,
- c) jestvujúce pamiatkové objekty v obci, najmä vzácny ranogotický kostol svätého Filipa a Jakuba s neskoršou renesančnou klenbou, v ktorom sú fresky s námetom Ladislavskej legendy od neznámeho maliara z polovice 14. storočia a vzácna štuková výzdoba klenby od neznámeho majstra z polovice 16. storočia, zaradený do projektu Gotická cesta,
- d) geografickú a historickú nadväznosť obce na Spišský kultúrno-historický celok s medzinárodným významom (starobylá Levoča, pamiatky napísané UNESCO – Spišský hrad, Spišské Podhradie, Žehra, Spišské Vlasy, Markušovský architektonický areál, atď.) a na nadregionálny projekt Gotická cesta. Možné je aj prepojenie s blízko ležiacimi prírodno – turistickými, rekreačnými a historickými oblasťami Krompachy - Plejsy, Poráč, Blatná a Markušovské steny.

Je potrebné tiež zohľadniť skutočnosť, že v programových dokumentoch veľkého územného celku Košický kraj sa predpokladá koncepčné riešenie turizmu v podobe územno-rekreačných štruktúr, z nich najmä rekreačných územných celkov (RÚC), pričom obec Vítkovce má priamy vzťah k IV. RÚC Volovské vrchy, najmä ku medzinárodnému stredisku turizmu Krompachy – Plejsy a regionálnemu stredisku turizmu Spišské Vlasy – Za Hurou.

Rozvoj v turistickom ruchu sa zameria na vytvorenie podmienok pre:

- Rekreačný pobyt v prírode (horská turistika, cykloturistika, zimná turistika)
- Poznávací turizmus – spoznávanie prírodných atraktivít Galmusu, Vítkovských skál, objektov zaradených do Gotickej cesty a archeologickej lokality z bronzovej doby Turňa
- Vidiecky turizmus – využívanie rekreačných chalúp, prenajímanie lôžok v súkromí vidieckeho osídlenia a vidiecka turistika s využitím transformovaných poľnohospodárskych dvorov (salaš),
- Športové vyžitie formou cykloturistiky a zimnej lyžiarskej turistiky

Osveta sa zameria na uchovanie vidieckych tradícií s dôrazom na:

- Osvetu a spoločenskú podporu rozvoja agroturistiky, podporu informačných, propagačných a vzdelávacích akcií pre záujemcov o poskytovanie služieb v agroturistike
- Podporu obnovy a pokračovania tradičných remeselných činností
- Rozvoj tradičnej kultúry



Opatrenia na naplnenie cieľa:

Opatrenie 4A) Vybudovať aspoň jedno ubytovacie a stravovacie zariadenie – penzión, prípadne inú formu poskytovania ubytovacích a stravovacích služieb

Opatrenie 4B) Zapojiť vidiecke obyvateľstvo do poskytovania turistických služieb, napríklad prenajímať voľné ubytovacie kapacity

Opatrenie 4C) Zo strany samosprávy podporiť podnikanie v turistike

Opatrenie 4D) Podporiť agroturistiku, napríklad zriadenie agrofarmy, alebo salaša poskytujúceho služby turistom

Opatrenie 4E) Vybudovať alebo vylepšiť miestnu technickej infraštruktúry, zlepšiť vybavenie obce obchodmi, budovať doplnkové služby pre aktívny oddych v rámci podpory aktívneho cestovného ruchu

Opatrenie 4F) Zapojiť obec do siete propagačných stredísk rekreačných územných celkov a kultúrno-historických územných celkov

Opatrenie 4G) Dosiahnuť schválenie chráneného územia 4. a 5. stupňa ochrany pre lokality Kropoje a Vítkovské skaly v súlade s Územným plánom vyššieho územného celku Košický kraj a zapojiť ich do poznávacej turistiky,

Opatrenie 4H) Rozvinúť náučnú turistiku s využitím miestnych kultúrnych a prírodných pamiatok a regionálnych projektov rozvoja náučnej turistiky (Gotická cesta), vybudovať náučno – turistický chodník

Opatrenie 4I) Zapojiť obec do regionálne budovaných turistických a cykloturistických trás

Opatrenie 4J) Zlepšiť informovanosť návštevníkov regiónu o turistických atrakciách obce, kultúrnych podujatiach, zabezpečiť poskytovanie informácií prostredníctvom turistických informačných centier, vytvoriť ucelenú ponuku atrakcií pre návštevníkov za spoluúčasti rôznych poskytovateľov služieb vo forme rôznych spôsobov pobytu (poznávacie, športovo – oddychové, relaxačno – rehabilitačné a pod.). Vytvoriť podmienky pre previazanie rekreačného a poznávacieho turizmu.

Opatrenie 4K) Získať prostriedky z eurofondov pre projekty rozvoja turizmu v obci

9.2.4.5 Dosiahnutie **strategického cieľa č. 5** „Založenie a rozvíjanie subjektov tretieho sektora ako partnera samosprávy pri hospodárskom, spoločenskom a kultúrno-osvetovom rozvoji, podpora vidieckeho rozvoja a ochrany životného prostredia“



Pre rozvoj tretieho sektoru bude potrebné vykonať:

Opatrenie 5A) Vybudovať tretí sektor ako zanedbávanú zložku obecného života, či už na báze záujmovej činnosti, alebo formou občianskych združení, zapojiť subjekty tretieho sektoru do rozvoja obce, zapojiť tretí sektor do riešenia niektorých projektov

Opatrenie 5B) Vybudovať základy komunitnej spolupráce pre riešenie problémov segregovanej rómskej osady na báze tretieho sektoru.

Pre **vzdelávanie, osvetu, voľnočasové aktivity a šport** uskutočniť nasledujúce opatrenia:

Opatrenie 5C) Obnoviť záujmové združenia v oblasti rozvoja **kultúry, vzdelávania, školstva**, osvetu, alebo voľnočasových aktivít, oživiť tradície a tradičné podujatia (folklór, tradičné remeslá a zručnosti, ľudové zábavy, cirkevné podujatia, ľudová architektúra)

Opatrenie 5D) Pri vzdelávaní a osвете využívať materiálno-technického vybavenia škôl v čase mimo vyučovacieho procesu, podporovať partnerstvá štátnych a neštátnych inštitúcií vo vzdelávacom systéme, podporovať rekválifikácie pre zvýšenie flexibility pracovnej sily v súlade s požiadavkami trhu práce

Opatrenie 5E) Podporovať prevádzkovanie predškolských zariadení

Opatrenie 5F) Podporovať vznik a činnosť **centra voľného času** a rozvoj záujmových združení

Opatrenie 5G) Podporovať telovýchovu a šport, najmä u mládeže **vybudovaním malých športovísk** prostredníctvom získania prostriedkov z dotácií, eurofondov, alebo svojpomocnou výstavbou, do výstavby yainteresovať aj minoritných obyvateľov segregovanej osady

Opatrenie 5H) Vidiecky rozvoj orientovať na:

- Aktivity založené na využívaní miestnych zdrojov a trvalú udržateľnosť rozvoja
- Dobudovanie infraštruktúry, pričom dobudovanie technickej infraštruktúry orientovať na optimálnosť sídelnej štruktúry, rozširovanie sortimentu a kvality poskytovaných služieb pre zvýšenie úrovne cestovného ruchu
- Dobudovanie a skvalitnenie služieb pre občanov obce i turistických návštevníkov
- Zlepšením dopravnej dostupnosti zatraťívnenie obec pre podnikanie a cestovný ruch
- Rozvoj služieb, poľnohospodárstva a cestovného ruchu smerovať k vytváraniu pracovných príležitostí. Využitie prírodného potenciálu s dôrazom na zabezpečenie jeho ochrany – rozvoj poľovníctva a rybochovu.
- Zlepšenie vzhľadu obce
- Vidiecky turizmus a agroturizmus formou podnikateľských aktivít



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

Opatrenia pre ochranu životného prostredia:

Opatrenie 5I) Eliminovať negatívne zásahy do krajiny, zabrániť vzniku divokých skládok odpadu, alebo ich odstrániť a zintenzívniť zber separovaného odpadu

Opatrenie 5J) Ochrániť a uchovať lesný genofond, prípadne ho rozšíriť

Opatrenie 5K) Využiť prírodný potenciál na hospodársku činnosť a rozvoj turizmu bez zníženia kvality životného prostredia - poľnohospodárske výrobné postupy smerovať k ochrane životného prostredia a krajiny, podporovať rekultiváciu ornej pôdy a pasienkov

Opatrenie 5L) Vybudovať kanalizáciu a čističky odpadových vôd ako formu ochrany životného prostredia

10. Finančný rámec

10.1 Finančná náročnosť stratégie

Finančná tabuľka podľa priorít a opatrení

Priorita / Špecifické ciele	Opatrenie/ aktivity	Celkové náklady (€)	Zdroje ES (€)	Štátne dotácie (€)	Vlastné zdroje (€)
1. Oblasť ľudských zdrojov / Cieľ č. 1	Opatrenie 1A Vypracovať dokument „Komunitný plán“				
	Opatrenie 1B Vytvorenie riadiacej štruktúry pre komunitné plánovanie				
	Opatrenie 1C Vypracovať dokument „Návrh rozvoja sociálnych služieb“				
	Opatrenie 1D V sociálnej oblasti				
	Opatrenie 1E - V zdravotníctve				
	Spolu				
2. Miestna infraštruktúra / Cieľ č. 2	Opatrenie 2A Dobudovať technickú infraštruktúru				
	Opatrenie 2B Infraštruktúru v rómskej osade				
	Opatrenie 2C Vybudovať vodovodnú sieť				
	Opatrenie 2D Vybudovať kanalizáciu a ČOV				



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

	Opatrenie 2E Dobudovať protipovodňové objekty				
	Opatrenie 2F Zabezpečiť finančné krytie				
	Spolu				
3. Hospodárstvo / Cieľ č. 3	Opatrenie 3A Reštrukturalizovať poľnohospodárstvo				
	Opatrenie 3B Podporovať iné formy poľnohospodárstva				
	Opatrenie 3C Ochrániť lesy				
	Opatrenie 3D Orientovať sa na agroturistiku				
	Opatrenie 3E Podporovať podnikanie v turistike				
	Opatrenie 3F Podporovať rozvoj podnikania				
	Spolu				
4. Turistický ruch / Cieľ č. 4	Opatrenie 4A Vybudovať ubytovacie a stravovacie zariadenia				
	Opatrenie 4B Poskytovať turistické služby občanmi				
	Opatrenie 4C Podporiť podnikanie v turistike				
	Opatrenie 4D Podporiť agroturistiku, zriadenie agrofarmy, alebo salaša				
	Opatrenie 4E Zlepšiť vybavenie obce obchodmi, budovať doplnkové služby				
	Opatrenie 4F Zapojiť obec do siete propagačných a informačných stredísk				
	Opatrenie 4G Dosiagnúť ochranu pre lokality Krojeje a Vítkovské skaly				
	Opatrenie 4H Rozvinúť náučnú turistiku, vybudovať náučný chodník				
	Opatrenie 4I Zapojiť obec do regionálnych turistických a cykloturistických trás				



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

	Opatrenie 4J Zlepšiť informovanosť návštevníkov o turistických atrakciách obce				
	Opatrenie 4K Získať prostriedky z eurofondov				
	Spolu				
5. Tretí sektor, kultúra, vidiecky rozvoj, životné prostredie / Cieľ č. 5	Opatrenie 5A Vybudovať tretí sektor				
	Opatrenie 5B Vybudovať základy komunitnej spolupráce na báze tretieho sektoru				
	Opatrenie 5C Obnoviť záujmové združenia v oblasti rozvoja kultúry, vzdelávania, školstva, osvetu				
	Opatrenie 5D Spolupracovať so školami pri voľnočasových aktivitách				
	Opatrenie 5E Podporovať predškolské zariadenia				
	Opatrenie 5F Založiť centrum voľného času				
	Opatrenie 5G Podporovať telovýchovu a šport, vystavať športoviská				
	Opatrenie 5H Podporovať vidiecky rozvoj				
	Opatrenie 5I Eliminovať negatívne zásahy do krajiny				
	Opatrenie 5J Ochrániť a uchovať lesný genofond				
	Opatrenie 5K Využiť prírodný potenciál pre rozvoj bez zníženia kvality životného prostredia				
	Opatrenie 5L Vybudovať kanalizáciu a čističky odpadových vôd				
		Spolu			

Jednotlivé číselné údaje budú uvedené v ročných vykonávacích akčných plánoch.



10.2 Zdroje financovania stratégie

Obec Vítkovce má príliš malý rozpočet na uskutočňovanie väčších investičných zámerov vinou nízkej príjmovej časti. Pre rozbehnutie kľúčových aktivít tohto rozvojového programu je potrebné hľadať možnosť financovania v nasledujúcich zdrojov:

- 1) Fondy Európskej únie
- 2) Príprava projektov a získanie zdrojov prostredníctvom rozličných grantov
- 3) Obecné zdroje z príjmov obce
- 4) Úvery
- 4) Podnikateľská sféra, získanie možného investora pre zámery obce pri hospodárskom vývoji

Realizáciu zámerov po inštitucionálnej a organizačnej stránke zabezpečia:

- A) Obecná samospráva
- B) Podnikateľský sektor
- C) Tretí sektor
- D) Komunitná spolupráca

10.3. Časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce

Jednotlivé opatrenia na uskutočnenie cieľov budú realizované priebežne, časť jednorázovo, najmä v prípade vyhlásenia vhodných výziev na predkladanie projektov na financovanie z eurofondov a nadácií, prípadne poskytovania štátnych účelových dotácií.

Priorita / Špecifické ciele	Roky						
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1. Oblasť ľudských zdrojov							
1A Vypracovať dokument „Komunitný plán“	■	■					
1B Vytvorenie riadiacej štruktúry pre komunitné plánovanie		■					
1C Vypracovať dokument „Návrh rozvoja sociálnych služieb“			■				
1D Opatrenia v sociálnej oblasti	■	■	■	■	■	■	■
1E - Opatrenia v zdravotníctve		■	■	■	■	■	■



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

2. Miestna infraštruktúra							
Opatrenie 2A Dobudovať technickú infraštruktúru							
Opatrenie 2B Infraštruktúru v rómskej osade							
Opatrenie 2C Vybudovať vodovodnú sieť							
Opatrenie 2D Vybudovať kanalizáciu a ČOV							
Opatrenie 2E Dobudovať protipovodňové objekty							
Opatrenie 2F Zabezpečiť finančné krytie							
3. Hospodárstvo							
Opatrenie 3A Reštrukturalizovať poľnohospodárstvo							
Opatrenie 3B Podporovať iné formy poľnohospodárstva							
Opatrenie 3C Ochránovať lesy							
Opatrenie 3D Orientovať sa na agroturistiku							
Opatrenie 3E Podporovať podnikanie v turisticke							
Opatrenie 3F Podporovať rozvoj podnikania							
4. Turistický ruch							
Opatrenie 4A Vybudovať ubytovacie a stravovacie zariadenia							
Opatrenie 4B Poskytovania turistických služieb občanmi							
Opatrenie 4C Podporiť podnikanie v turisticke							
Opatrenie 4D Podporiť agroturistiku, zriadenie agrofarmy, alebo salaša							
Opatrenie 4E Zlepšiť vybavenie obce obchodmi, budovať doplnkové služby							
Opatrenie 4F Zapojiť obec do siete propagačných stredísk							



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

Opatrenie 4G Dosiadnuť ochranu pre lokality Kroepeje a Vítkovské skaly													
Opatrenie 4H Rozvinúť náučnú turistiku, vybudovať náučný chodník													
Opatrenie 4I Zapojiť obec do regionálnych turistických a cykloturistických trás													
Opatrenie 4J Zlepšiť informovanosť návštevníkov o turistických atrakciách													
Opatrenie 4K Získať prostriedky z eurofondov													
5. Tretí sektor, kultúra, vidiecky rozvoj, životné prostredie													
Opatrenie 5A Vybudovať tretí sektor													
Opatrenie 5B Vybudovať základy komunitnej spolupráce na báze tretieho sektoru													
Opatrenie 5C Obnoviť záujmové združenia v oblasti rozvoja kultúry, vzdelávania, školstva, osvetu													
Opatrenie 5D Spolupracovať so školami pri voľnočasových aktivitách													
Opatrenie 5E Podporovať predškolské zariadenia													
Opatrenie 5F Založiť centrum voľného času													
Opatrenie 5G Podporovať telovýchovu a šport, vystavať športoviská													
Opatrenie 5H Podporovať vidiecky rozvoj													
Opatrenie 5I Eliminovať negatívne zásahy do krajiny													
Opatrenie 5J Ochrániť a uchovať lesný genofond													
Opatrenie 5K Využiť prírodný potenciál pre rozvoj bez zníženia kvality ŽP													
Opatrenie 5L Vybudovať kanalizáciu a čističky odpadových vôd													



6. časť Závěry – súhrn navrhovaných opatrení

Hlavné úlohy Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja vychádzajú z cieľov rozvoja regiónu, z hľadiska trvalo udržateľného rozvoja, ale aj z členstva Slovenskej republiky v Európskej únii. Rozvojové tézy sú transformované do konkrétnych podmienok obce Vítkovce, pričom z analýzy slabých stránok a potenciálu obce vo viacerých oblastiach vyplýva definícia nasledujúcich kľúčových strategických cieľov:

1) Lepšie využitie ľudského potenciálu, zlepšenie sociálnych podmienok a riešenie problému segregácie osady Zlatník

Naplnenie tohto cieľa smeruje k zvýšeniu zamestnanosti občanov obce, najmä zamestnanosti marginalizovanej skupiny – obyvateľov segregovanej rómskej osady. Znamená definovať a realizovať Komunitný plán sociálneho začleňovania občanov segregovanej rómskej osady obce Vítkovce, zvýšiť vzdelanostnú a kvalifikačnú úroveň obyvateľov obce (prostredníctvom podpory pri získavaní zručností pre nové, alebo rozvíjajúce sa oblasti ekonomiky) a to aj v oblasti tzv. sekundárnej gramotnosti – moderných informačných a komunikačných technológií a finančnej gramotnosti.

2) Dobudovanie miestnej infraštruktúry, najmä cestných komunikácií, vodovodnej siete a kanalizácie

3) Využitie potenciálu krajiny na rozvoj progresívnych foriem podnikania v ekologickom poľnohospodárstve, v turistike a v službách

V konkrétnom vyjadrení ide o posilnenie produktivity kľúčového odvetvia – poľnohospodárskej výroby orientáciou na produkciu biomasy a na chov oviec a jatočných jalovíc, ekologizácia poľnohospodárstva (biofarmy, bioprodukty), ako aj transformáciu poľnohospodárstva na agroturistickú oblasť – vybudovanie farmy poskytujúcej aj služby turistom. Znamená tiež zapojenie do podnikania s cieľom vybudovať ekonomickú infraštruktúru (remeselné dvory, agrofarmy, poskytovanie služieb), vybudovanie siete sociálnych služieb a sociálno-právnej ochrany

4) Vybudovanie základnej infraštruktúry podnikania v cestovnom ruchu ako formy hospodárskeho rozvoja obce

Aktivity budú smerovať ku podpore agroturistiky, vidieckej turistiky a turistiky, zapojenia obce do širších regionálnych projektov rozvoja turistického ruchu, vybudovaniu aspoň jedného zariadenia s poskytovaním ubytovania a stravovania, zlepšenia dopravnej prístupnosti a vybudovania parkovacích plôch, zapojenia občanov formou živností do poskytovania služieb turistov a vidieckej turistiky, rozvoj tradičných remesiel a podobne. Potrebný je najmä rozvoj služieb v obchode, ubytovaní a poskytovaní pohostinstva. Nevyhnutné je vybudovať propagačný systém pre propagáciu obce



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

5) Založenie a rozvíjanie subjektov tretieho sektora ako partnera samosprávy pri hospodárskom, spoločenskom a kultúrno-osvetovom rozvoji, podpora vidieckeho rozvoja a ochrany životného prostredia

Kľúčovým rozvojovým impulzom je úloha obnoviť a do obecného rozvoja hospodárstva, sociálnych služieb, rozvoja kultúrnych aktivít a celkového povznesenia úrovne obce zapojiť tretí sektor. Pri napĺňaní tohto cieľa sa ďalej plánuje vybudovanie siete sociálnych služieb a sociálno-právnej ochrany, zlepšenie dostupnosti i kvality zdravotnej starostlivosti. Je potrebné zvýšiť kvalitu zložiek životného prostredia, zvýšiť atraktivitu vidieckeho prostredia a regenerovať vidiecke osídlenia. Dôležité je aj dosiahnuť vysokú úroveň separácie odpadov na úkor tuhého komunálneho odpadu

Pre všetky uvedené ciele je potrebné vypracovať kvalitné projekty s cieľom získať prostriedky z podporných fondov Európskej únie vo viacerých rozvojových oblastiach.



PRÍLOHY

Národná úroveň

V súvislosti s transponovaním celej potrebnej legislatívy Európskej únie do práva Slovenskej republiky sa stáva kľúčovou otázkou schopnosť garantovať implementáciu *acquis communautaire* a jej vymáhateľnosť. Je preto potrebné posilniť administratívne kapacity v oblasti regionálneho rozvoja s cieľom efektívne využívať programy zo štrukturálnych fondov EÚ.

Regionálny rozvoj je od 1.12.1999 v kompetencii Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky. Ministerstvo spolupracuje s ostatnými ústrednými orgánmi štátnej správy. V roku 1999 bol zriadený orgán pre všeobecnú koordináciu regionálneho rozvoja - Rada vlády SR pre regionálnu politiku pod vedením podpredsedu vlády SR pre ľudské a menšinové práva a regionálny rozvoj.

Dôležitým inštitútom pôsobiacim v oblasti štrukturálnej regionálnej politiky na Slovensku je Monitorovací výbor pre Rámec podpory spoločenstva. Jeho úlohou je prezentovať verejný záujem o sociálno-ekonomickú súdržnosť v rámci Slovenskej republiky. Prerokúva a odporúča na schválenie Národný rozvojový plán Slovenskej republiky, regionálne operačné programy a sektorové operačné programy pred ich predložením na rokovanie vlády SR. Ďalej monitoruje plnenie cieľov a priorít týchto plánov a programov. Prerokúva a odporúča vláde SR na schválenie výročné a záverečné správy o plnení určených cieľov a tiež prerokúva návrhy na zmenu obsahu národného plánu a operačných programov.

Výbor tvoria zástupcovia štátnej správy, samosprávy, podnikateľskej sféry a neziskového sektora. Môže mať maximálne 50 členov a jeho štruktúra je vytvorená pomerne v zmysle princípu partnerstva a s vyváženou participáciou mužov a žien.

V rámci MVAR SR bola zriadená 1. júna 2001 **Implementačná agentúra regionálneho rozvoja** (Agentúra na podporu regionálneho rozvoja - v zmysle zákona o podpore regionálneho rozvoja). Plnila úlohy implementačnej agentúry pre PHARE - hospodársku a sociálnu súdržnosť a PHARE - cezhraničnú spoluprácu. Po vstupe SR do EÚ plní úlohy platobnej agentúry pre Európsky fond regionálneho rozvoj.

Zriadili tiež **Manažérske, konzultačné a poradenské e-business centrum, a.s.** Centrum prevzalo odbornú gesciu za praktické školenie, budovanie a využitie e-business v ekonomike SR, vrátane vydávania a registrovania certifikátov pre bezpečný elektronický obchod. Výsledkom činnosti centra by malo byť zníženie zaostávania firiem voči štátom V4 a EÚ pri využívaní progresívnych e-business technológií a tým vytvorenie podmienok rastu konkurenčnej schopnosti firiem SR voči EÚ a svetu. Ďalej pomáhať firmám pri výbere efektívnych e-business riešení a tieto individuálne prispôbovať na konkrétne podmienky SR. V súčasnosti je v štádiu zrodu.



Krajská úroveň

Košický samosprávny kraj (KSK) má na výkon kompetencií v oblasti regionálneho rozvoja zriadený odbor regionálneho rozvoja, v rámci ktorého pôsobia referáty analýz, prognóz a programov regionálneho rozvoja, referát manažmentu a cestovného ruchu, referát územného plánovania. KSK zriadil sieť územných pracovísk KSK v Spišskej Novej Vsi, Rožňave a Michalovciach.

Za účelom podpory rozvoja regiónov a ich ekonomického oživenia sú na Slovensku vytvorené **odborné inštitúcie**, ktoré sa zaoberajú regionálnym rozvojom ako takým, podporou podnikania a samozrejme aj rozvojom cestovného ruchu. Keďže ide o pomerne značný počet inštitúcií so širokým záberom činnosti, v tejto časti je uvedená len stručná charakteristika týchto inštitúcií, pričom je uvedený kontakt, kde je možné získať viac informácií o pripravovaných podporných programoch.

Inštitúcie zodpovedné za realizáciu regionálnej politiky a cestovného ruchu:

Slovenská agentúra pre cestovný ruch (SACR) - bola zriadená v r. 1995 s cieľom vykonávať marketing, propagačné a informačné pôsobenie v záujme rozvoja cestovného ruchu Slovenska, vykonávať oficiálne zastúpenie v zahraničí. Základným poslaním agentúry je úsilie o rast aktívneho zahraničného cestovného ruchu z hľadiska počtu účastníkov a ekonomických prínosov, vytváranie pozitívneho imidžu Slovenska v zahraničí ako cieľovej krajiny cestovného ruchu, zvyšovanie účasti obyvateľstva na domácom cestovnom ruchu, poskytovanie marketingových poznatkov zo zahraničia a iných dôležitých informácií subjektom cestovného ruchu, profesijným združeniam a zväzom cestovného ruchu, regiónom, orgánom štátnej správy a samosprávy.

SACR svoje poslanie zabezpečuje marketingovou a propagačnou činnosťou doma i v zahraničí, pričom využíva rôzne formy, ako je:

- oficiálna účasť a propagácia Slovenska na vybraných výstavách a veľtrhoch cestovného ruchu formou národného stánku Slovenska,
- samostatné prezentácie Slovenska ako cieľovej krajiny cestovného ruchu,
- workshopy, pracovné stretnutia slovenských a zahraničných podnikateľských subjektov cestovného ruchu,
- tlačové konferencie v zahraničí,
- distribúcia informačných a propagačných materiálov,
- šírenie informácií prostredníctvom internetu,
- spolupráca v medzinárodných organizáciách cestovného ruchu.

SACR na domácom trhu spolupracuje s regiónmi a strediskami cestovného ruchu a tiež s nasledovnými združeniami:

- Slovenská asociácia cestovných kancelárií,
- Zväz hotelov a reštaurácií SR,



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

- Asociácia informačných centier Slovenska,
- Združenie lanoviek a vlekov - LAVEX,
- Zväz kúpeľov a žriediel SR,
- Slovenský zväz vidieckeho turizmu a agroturizmu,
- Slovenský cykloklub.

Kontakt: **Slovenská agentúra pre cestovný ruch**

Nám. Ľ. Štúra 1

974 05 Banská Bystrica

tel.: 048/4136146

<http://www.slovakiatourism.sk/>

SZVTA - Slovenský zväz vidieckeho turizmu a agroturizmu - združuje právnické a fyzické osoby, ktoré sú spôsobilé poskytovať služby v rámci cestovného ruchu na vidieku. Zväz zastupuje záujmy podnikateľov vo vidieckom turizme a v agroturizme. SZVTA je členom Európskeho zväzu vidieckeho turizmu a dovoleník na roľníckych dvoroch, so sídlom v Štrasburgu.

Kontakt: **Slovenský zväz vidieckeho turizmu a agroturizmu**

Dobrovičova 12

812 66 Bratislava

tel.: 02/59266333

AICES - Asociácia informačných centier Slovenska - bola založená v r. 1994 ako dobrovoľné, nepolitické záujmové združenie fyzických a právnických osôb pôsobiacich v oblasti informácií a cestovného ruchu. Asociácia vznikla na ochranu práv a oprávnených záujmov informačných centier Slovenska, na podporu a skvalitňovanie ich činnosti s cieľom propagovať Slovensko v záujme rozvoja domáceho a aktívneho cestovného ruchu.

Kontakt: **Asociácia informačných centier Slovenska**

Námestie mieru 1

031 01 Liptovský Mikuláš

tel.: 044/5514449

<http://www.infoslovak.sk/>

SACK - Slovenská asociácia cestovných kancelárií - bola založená v r. 1991. Združuje cestovné kancelárie so sídlom na území SR a ďalšie fyzické a právnické osoby, ktoré sú aktívne na trhu cestovného ruchu. Zastupuje a presadzuje záujmy svojich členov vo vzťahu k orgánom štátnej správy a samosprávy, je členom Svetovej federácie národných asociácií cestovných kancelárií - FUAAV/UFTAA, zabezpečuje spoločnú propagáciu na tuzemských a medzinárodných podujatiach, vydáva mesačník Aktuality pre členov.



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

Kontakt: **Slovenská asociácia cestovných kancelárií**

Bajkalská 25
821 01 Bratislava
tel.: 02/53419058
e-mail: sack@ba.sknet.sk

ARVI - Agentúra pre rozvoj vidieka - je príspevková, nezisková organizácia, ktorej poslaním je podporovať aktivity trvalo udržateľného, vyváženého sociálno-ekonomického rozvoja vidieckych sídiel, tvorbu zamestnanosti a dodatočných príjmov pre vidiecke obyvateľstvo, pomáhať obciam pripravovať a realizovať projekty v týchto oblastiach a asistovať potencionálnym a existujúcim podnikateľským subjektom na vidieku v ich činnosti.

Kontakt: **Agentúra pre rozvoj vidieka**

Akademická ul. 4
949 01 Nitra
tel.: 037/6537259
http://www.arvi.uvtip.sk/

NARMSP - Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania - vznikla spoločnou iniciatívou programu Európskej únie PHARE a vlády SR. Hlavným cieľom agentúry je iniciovať rozvoj a rast existujúcich a novozaložených malých a stredných podnikov. Agentúra zabezpečuje koordináciu všetkých aktivít na podporu malého a stredného podnikania v SR, vrátane finančných na medzinárodnej, národnej a lokálnej úrovni.

Kontakt: **NARMSP**

Prievozská 30
821 05 Bratislava
tel.: 02/53417328, 53417333,
http://www.nadsme.sk/

Podnikateľské inovačné centrá /BIC/ a Regionálne poradenské a informačné centra /RPIC/ - podporujú hospodársky rozvoj na regionálnej úrovni prostredníctvom rozvoja malého a stredného podnikania. Ich dominantnou úlohou je poskytovať komplexné služby pre sektor malých a stredných podnikateľov v jednotlivých regiónoch Slovenska, v prípade BIC sa aktivity sústreďujú predovšetkým na podporu podnikateľov s inovatívnym zameraním.

V súčasnosti sieť BIC pozostáva z BIC v Bratislave, Prievidzi, Spišskej Novej Vsi, Košiciach a Banskej Bystrici. Štruktúru RPIC tvorí 12 centier rovnomerne rozmiestnených po celom území Slovenska. Činnosť týchto inštitúcií je koordinovaná Národnou agentúrou pre podporu malého a stredného podnikania.

Kontakt: **BIC Spišská Nová Ves, s.r.o.**

Zimná 72
052 01 Spišská Nová Ves, tel.: 053/4426254



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

SZRB - Slovenská záručná a rozvojová banka - bola založená Ministerstvom financií v r. 1991. Je štátnym peňažným ústavom s osobitným poslaním zameraným na podporu financovania malých a stredných podnikateľov. Jedinečnosť postavenia SZRB v systéme podpory malého a stredného podnikania spočíva v poskytovaní bankových záruk na bankové úvery, čím podstatne znižuje riziko komerčných bánk a umožňuje podnikateľovi realizovať podnikateľský zámer. Ďalšou formou podpory je poskytovanie nenávratných finančných príspevkov na úhradu časti úrokov alebo časti oprávnených nákladov, t.j. nákladov vynaložených na investičnú časť projektu /Program podpory rozvoja cestovného ruchu SR č. 5/ a poskytovanie úverov pre malých a stredných podnikateľov.

Kontakt: **SZRB**
Štefánikova 27
814 99 Bratislava
tel.: 02/57292111
<http://www.szrb.sk/>

SARIO - Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu je akciová spoločnosť, poskytujúca komplexné poradenské a investorské služby. Jej hlavnou úlohou je podporovať vstup zahraničného kapitálu na Slovensko a vytvárať v zahraničí pozitívny obraz o Slovensku ako krajiny s atraktívnym investičným prostredím.

Kontakt: **SARIO**
Drieňová 3
821 01 Bratislava
tel.: 02/48209311
<http://www.sario.sk/>

SOPK - Slovenská obchodná a priemyselná komora bola zriadená zákonom SNR č. 9/192 Zb. ako verejnoprávna inštitúcia. Členmi komory sú právnické a fyzické osoby, ktoré vykonávajú podnikateľskú činnosť okrem odvetvia poľnohospodárstva a potravinárstva. SOPK zastupuje a koordinuje spoločné záujmy svojich členov v podnikateľskej činnosti v tuzemsku i zahraničí, poskytuje im služby. Na Slovensku funguje sieť regionálnych komôr.

Kontakt: **Úrad SOPK**
Gorkého 9
816 03 Bratislava
tel.: 02/54433291
<http://www.sopk.sk/>

regionálna kancelária: **Kancelária SOPK Spišská Nová Ves**
Letná 49
052 01 Spišská Nová Ves
tel.: 053/4423920



Integrovaná sieť regionálnych rozvojových agentúr SR - na strednom Spiši pôsobí Spišská regionálna rozvojová agentúra (SRRA), ktorá pripravuje a koordinuje programy a projekty regionálneho rozvoja na Spiši.

Kontakt: **SRRA**

Štefánikovo námestie č.5
052 01 Spišská Nová Ves
tel.: 053/4411429

<http://www.srra.sk/>

OBEO - Obchodno-ekonomické oddelenia pri zastupiteľských úradoch SR v zahraničí. Obchodní radcovia napomáhajú pri nadväzovaní kontaktov a obchodných stykov, získavajú pre firmy zo SR cenné informácie o trhu v danom teritóriu, prípadne informujú miestne podnikateľské kruhy o investičných a obchodných príležitostiach na Slovensku. Taktiež sa zapájajú aktívne do rôznych propagačných akcií a výstav. V súčasnosti má SR sieť 55 obchodných radcov v 47 krajinách. Informácie a kontakty na konkrétne OBEO možno získať na Ministerstve hospodárstva SR, na sekcii dvojstranných obchodných vzťahov, na tel. č. 02/4854 2113.

Podporné programy úradov práce

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR prostredníctvom krajských a okresných úradov práce zabezpečuje politiku trhu práce v SR uplatňovaním vhodných nástrojov hospodárskej a sociálnej politiky. Zdrojom financovania politiky trhu práce je **Národný úrad práce**. Finančné prostriedky v ňom sa rozdeľujú na pasívnu politiku trhu práce (podpora v nezamestnanosti) a na aktívnu politiku trhu práce, ktorá vychádza z koncepcie rozvoja každého regiónu. Podnikatelia a záujemcovia o podnikanie, ktorí spĺňajú svojím podnikateľským zámerom regionálne potreby, môžu požiadať o nasledovnú finančnú podporu:

a) podpora vytvárania nových pracovných miest

Na vytvorenie nového pracovného miesta môže okresný úrad práce poskytnúť nenávratný príspevok, ak nové pracovné miesto vytvára:

- občan na prevádzkovanie alebo na vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti

Evidovanému nezamestnanému alebo občanovi, ktorí začne na základe dohody s OÚP prevádzkovať alebo vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť a nie je zamestnancom, môže OÚP poskytnúť príspevok najviac vo výške 200 tis. Sk, ak bude prevádzkovať alebo vykonávať túto činnosť po dobu 2 rokov. Príspevok sa môže použiť na úhradu nákladov na obstaranie hnutelných alebo nehnuteľných vecí, potrebných na dohodnuté pracovné miesto alebo úhradu nájomného za prenajaté priestory alebo pozemky potrebné pre samozamestnanie, alebo na



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

splácanie úrokov z pôžičiek,

- zamestnávateľ:

pre evidovaného nezamestnaného

pre absolventa školy alebo pre mladistvého

pre evidovaného nezamestnaného prijatého na verejnoprospešné práce

pre dlhodobo nezamestnaného prijatého na verejnoprospešné práce

b) podpora zamestnávania osobitných skupín občanov

- dlhodobo nezamestnaní,

- občan starší ako 50 rokov veku,

- občan po uplynutí obdobia poberania rodičovského príspevku,

- občan ohrozený stratou zamestnania v dôsledku znižovania úrovne zamestnanosti jeho zamestnávateľom,

- príspevok na zriadenie a prevádzku chránenej dielne a chráneného pracoviska.

Program podpory rozvoja cestovného ruchu v Slovenskej republike

Cieľom Programu podpory rozvoja cestovného ruchu v Slovenskej republike č. 5 je formou poskytovania nenávratných finančných príspevkov prispieť k zvýšeniu kvality, rozsahu a k zlepšeniu štruktúry ponuky služieb cestovného ruchu v Slovenskej republike.

Program vyhlasuje Ministerstvo hospodárstva SR. Vykonávateľom Programu je Slovenská záručná a rozvojová banka.

Podpora z programu je určená pre malých a stredných podnikateľov, ktorí:

- podnikajú v odvetví cestovného ruchu v zmysle § 2 ods. 2 Obchodného zákonníka č.513/1991 Z. z. a v znení neskorších predpisov,

- sú prevádzkovateľmi podporovaného zariadenia a je predpoklad perspektívnosti ich činnosti v predmetnom zariadení,

- zamestnávajú v čase podania žiadosti menej ako 50 zamestnancov (malý podnikateľ) alebo menej ako 250 zamestnancov (stredný podnikateľ),

- sú ekonomicky nezávislí,

- neprekračujú limit stanovený príslušnými kritériami § 10 zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci.

Štátna pomoc má charakter dotácie poskytnutej formou nenávratného finančného príspevku po preukázaní oprávnených nákladov použitých v zmysle zamerania projektov stanoveného v Programe. Oprávnenými nákladmi sa pre účely Programu rozumie cena obstarania hmotného investičného majetku podľa definície v Zákone o účtovníctve č. 563/1991 Z. z.

Výška finančného príspevku môže byť najviac vo výške 25 % oprávnených nákladov.

Štátna pomoc je určená pre podnikateľov, ktorí výstavbou nových alebo rekonštrukciou a modernizáciou starších objektov vytvoria na území Slovenskej republiky minimálne jednu z nasledovných aktivít:

- ubytovacie zariadenie alebo kemping zaradený do kategórie a triedy v zmysle platnej kategorizácie okrem ubytovania v súkromí; možné je akceptovať ubytovanie v súkromí nachádzajúce sa v objekte kultúrnej pamiatky zapísanej v Ústrednom zozname kultúrnych pamiatok,



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

- stravovacie zariadenie zaradené do kategórie a skupiny (v zmysle platnej kategorizácie), ktoré sa nachádza priamo v objekte ubytovacieho zariadenia, alebo samostatné zariadenie v mieste sústredeného pohybu turistov; zo štátnej pomoci je vylúčené odbytové stredisko kategórie bufet a projekty zamerané prevažne na zábavnú funkciu (varieté, nočný bar, kasíno, herňa a pod.),
- doplnkové služby pri ubytovaní zariadení alebo na mieste sústredeného pohybu turistov, ktorými sa skvalitní a zatriktívni ponuka služieb (športovo-rekreačné a kultúrno-spoločenské zariadenia, požičovne športových potrieb, úschovne batožín, bazény, sauny, posilovne, vodné tobogany, ihriská, detské kútiky a pod.),
- technické a technologické vybavenie prírodných a termálnych kúpalísk ako aj kúpalísk a plavární vo významných turistických lokalitách, parková úprava, parkoviská, verejné hygienické zariadenia v objektoch a areáloch cestovného ruchu,
- osobné horské dopravné zariadenie, systém mechanického zasnežovania lyžiarskych tratí, nákup mechanizmov na úpravu zjazdových a bežeckých lyžiarskych tratí, príp. doplnková vybavenosť lyžiarskeho strediska (ski servis, hygienické zariadenia a pod.).

O poskytnutí a výške finančného príspevku rozhoduje Komisia pre cestovný ruch zložená zo zástupcov MH SR, Ministerstva životného prostredia SR a SZRB.

Oblasť legislatívy

V tejto časti sú uvedené najdôležitejšie legislatívne normy, ktoré sa týkajú cestovného ruchu ako takého ako aj právne normy, ktoré majú za cieľ podporu podnikania a ekonomické oživenie regiónov.

S cieľom zabezpečenia koncepcnej činnosti v cestovnom ruchu Vláda SR na svojom zasadnutí začiatkom tohoto roka prerokovala a schválila uznesením číslo 185 **Národný program rozvoja cestovného ruchu**, vrátane súboru opatrení. *Národný program určil plnenie opatrení ako napr. prijatie zákona o združeních cestovného ruchu, ako aj o komplexnom systéme financovania odvetvia, novelizáciu vyhlášky Ministerstva hospodárstva SR č. 125/1995 Z. z. o kategorizácii ubytovacích a stravovacích zariadení, vypracovanie a schválenie Regionalizácie cestovného ruchu ako základného rezortného marketingového dokumentu.*

Z legislatívnych noriem, platných na území SR, sú dôležité v oblasti cestovného ruchu najmä tieto:

Zákon č. 281/2001 Z.z. zo 14.6.2001 o zjazdoch, podmienkach podnikania cestovných kancelárií a cestovných agentúr a o zmene a doplnení Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov, ktorý upravuje niektoré podmienky podnikania v cestovnom ruchu a vzťahuje sa na služby poskytované prevádzkovateľmi cestovných kancelárií a prevádzkovateľmi cestovných agentúr. Cieľom zákona je predovšetkým ochrana zákazníkov cestovných kancelárií. Zákon nadobudol účinnosť 1. októbra 2001.

Vyhláška Ministerstva hospodárstva SR č. 419/2001 Z.z. zo dňa 17. septembra 2001, ktorou sa upravuje kategorizácia ubytovacích zariadení a klasifikačné znaky na



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

ich zaradovanie do tried. Kategorizácia sa vzťahuje na podnikateľov, poskytujúcich ubytovanie na základe živnostenského oprávnenia. Vyhláška nadobudla účinnosť 1. novembra 2001.

Zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení noviel a doplnkov, posledná novela z. č. 279/2001 Z.z., na základe ktorej bola pohostinská činnosť a výroba pekárskeho a cukrárskeho výrobkov zaradená medzi remeselné živnosti, prevádzkovanie cestovnej kancelárie, cestovnej agentúry, výkon sprievodcu cestovného ruchu, masérské služby, poskytovanie ubytovacích služieb v ubytovacích zariadeniach s prevádzkovaním pohostinských činností medzi viazané živnosti a prevádzkovanie zmenárne medzi koncesované živnosti. Živnosť sprievodca cestovného ruchu a masérské služby môžu vykonávať iba osoby s osobitnou odbornou spôsobilosťou.

Zákon č. 366/1999 Z.z. o daniach z príjmov v znení zákona NR SR č. 358/2000 Z.z., zákona NR SR č. 385/2000 Z.z., zákona č. 154/2001 Z.z., zákona č. 381/2001 Z.z. v znení §48 - Použitie podielu zaplatenej dane na osobitné účely, kde v odseku 3 sa hovorí o tom, že sumu zodpovedajúcu 1 % zaplatenej dane, ktorá nie je nižšia ako 20 Sk daňovník môže poskytnúť prijímateľovi, ktorým je - občianske združenie, nadácia, neinvestičný fond, nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby, účelové zariadenie cirkvi a náboženskej spoločnosti, organizácia s medzinárodným prvkom a Slovenský Červený kríž. V odseku 4 tohto paragrafu je ďalej rozvedené, že podiel zaplatenej dane možno poskytnúť prijímateľovi, ak predmetom jeho činnosti sú - rozvoj a ochrana duchovných hodnôt, ochrana ľudských práv, ochrana a tvorba životného prostredia, ochrana a podpora zdravia a vzdelávania, podpora športu detí, mládeže a občanov zdravotne postihnutých, poskytovanie sociálnej pomoci a zachovanie prírodných a kultúrnych hodnôt. Paragraf 34 tohto zákona - Položky odpočítateľné od základu dane v odseku 2 hovorí o tom, že od základu dane možno odpočítať daňovú stratu, ktorá vznikla najviac v troch zdaňovacích obdobiach bezprostredne predchádzajúcich obdobiu, v ktorom vykázal po tejto strate /úhrne strát/ kladný základ dane, a to rovnomerne počas piatich bezprostredne po sebe nasledujúcich zdaňovacích obdobiach za podmienky, že suma rovnajúca sa odpočítavanej daňovej strate bude preinvestovaná na obstaranie hmotného investičného majetku do skončenia tretieho zdaňovacieho obdobia, v ktorom je uplatňovaný odpočet pomernej časti straty. Paragraf 35 tohto zákona - Úľavy na dani a paragraf 35a hovoria o možnostiach využitia daňového úveru pre subjekty, podnikajúce na území SR s cieľom podpory prílevu zahraničných investícií na Slovensko.

Zákon o štátnej pomoci 231/99 Z.z., ktorý bol novelizovaný zákonom č. 34/2001 - umožňuje v okresoch podľa stanovených kritérií na výšku nezamestnanosti, poskytnúť štátnu pomoc malým podnikateľom pri obstarávaní hmotného (do výšky 50 % oprávnených nákladov) a nehmotného (25 % oprávnených nákladov) investičného majetku, pričom celková výška pomoci nesmie byť vyššia ako 3 mil. Sk.

Zákon č. 416/2001 Z.z. o prechode pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky na úseku cestovného ruchu ustanovil nasledovný prechod kompetencií:

Na úrovni obce (§2 písm.l zákona) prechádzajú pôsobnosti na úseku cestovného ruchu:



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

- vypracúvanie programov CR
- koordinovanie spolupráce právnických osôb vo veciach cestovného ruchu
Bližšie špecifikovanú pôsobnosť a činnosť obcí a miest v oblasti cestovného ruchu možno charakterizovať do budúcnosti nasledovne. Obec na všestranný rozvoj a zabezpečenie potrieb jeho obyvateľov pre výkon samosprávy najmä:

- a/ zriaďuje miestne združenia cestovného ruchu
- b/ vyberá daň za lôžko za turistu a prenocovaný deň
- c/ sústreďuje štatistické údaje za cestovný ruch v obci
- d/ zabezpečuje výchovu miestneho obyvateľstva k cestovnému ruchu ako prvku predstavujúceho pozitívny vplyv na celkový vývoj obce

Mestá a obce v zmysle **zákona č. 369/1990 Zb. v znení zákona č. 453/2001 Z.z. o** obecnom zriadení, môžu spolupracovať na základe zmluvy uzavretej za účelom uskutočnenia konkrétnej úlohy alebo činnosti, na základe zmluvy o zriadení združenia obcí, alebo zriadením, resp. založením právnickej osoby. Predmetom činnosti združenia obcí, ako právnickej osoby, môže byť okrem iného aj miestny cestovný ruch, pričom svojou činnosťou združenie obcí napomáha vytvárať podmienky na plnenie úloh obcí, ako aj úloh vyššieho územného celku.

Zákon č. 453/2001 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov a menia a dopĺňajú sa niektoré zákony v tretej časti - Spolupráca obcí v § 20a až § 20f, ktorá rieši formy a zásady spolupráce obcí za účelom uskutočnenia konkrétnej úlohy alebo činnosti na základe zmluvy o zriadení združenia.

Podľa § 4 **Zákona č. 302/2001 Z. z.** o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch) samosprávny kraj pri výkone samosprávy sa stará o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby svojich obyvateľov. Pritom najmä (na úseku regionálneho rozvoja):

- a) zabezpečuje tvorbu a plnenie programu sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja územia samosprávneho kraja,
- b) vykonáva plánovacie činnosti týkajúce sa územia samosprávneho kraja,
- c) účelne využíva miestne ľudské, prírodné a iné zdroje,
- d) vykonáva vlastnú investičnú činnosť a podnikateľskú činnosť v záujme zabezpečenia potrieb obyvateľov samosprávneho kraja a rozvoja samosprávneho kraja,
- e) zakladá, zriaďuje, zrušuje a kontroluje svoje rozpočtové a príspevkové organizácie a iné právnické osoby podľa osobitných predpisov,
- f) spolupracuje s obcami pri tvorbe programov sociálneho a ekonomického rozvoja obcí,
- g) podieľa sa na riešení problémov, ktoré sa týkajú viacerých obcí na území samosprávneho kraja,
- h) rozvíja spoluprácu s územnými celkami a s orgánmi iných štátov,
- i) vykonáva ďalšie pôsobnosti ustanovené osobitnými zákonmi.

Podľa § 5 **zákona č. 302/2001 Z. z.** o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch) samosprávny kraj môže v rozsahu svojej pôsobnosti spolupracovať s územnými a správnymi celkami alebo s úradmi iných štátov vykonávajúcimi regionálne funkcie.



PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VÍTKOVCE
NA ROKY 2017 - 2022

Na základe § 16 **zákona č. 503/2001 Z. z.** o podpore regionálneho rozvoja samosprávny kraj na všeobecný rozvoj svojho územia a zabezpečenie potrieb jeho obyvateľov pri výkone samosprávy najmä:

- a) vypracúva, schvaľuje a pravidelne vyhodnocuje plnenie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja územia samosprávneho kraja, prípadne jeho častí, podieľa sa na ich uskutočňovaní a pravidelne vyhodnocuje jeho plnenie,
- b) vypracúva regionálny operačný program v spolupráci s ďalšími samosprávnymi krajinami, vytvárajúcimi štatistickú územnú jednotku na úrovni druhého stupňa, podieľa sa na jeho uskutočňovaní a pravidelne vyhodnocuje jeho plnenie,
- c) spolupracuje s ministerstvom a ostatnými ústrednými orgánmi štátnej správy na príprave národného plánu, na príprave sektorových operačných programov, spolupracuje s príslušným ústredným orgánom štátnej správy a s ostatnými sociálno-ekonomickými partnermi, podieľa sa na pravidelnom vyhodnocovaní ich plnenia,
- d) zabezpečuje trvalo udržateľný hospodársky rozvoj a sociálny rozvoj na území samosprávneho kraja,
- e) obstaráva a schvaľuje jednotlivé rozvojové projekty regionálneho charakteru, podieľa sa na ich uskutočňovaní a vyhodnocuje ich plnenie, vykonáva vlastnú investičnú činnosť a podnikateľskú činnosť,
- f) vypracúva, schvaľuje a vyhodnocuje plnenie jednotlivých programov medzinárodnej spolupráce na regionálnej úrovni a podieľa sa na ich uskutočňovaní,
- g) pravidelne monitoruje a hodnotí rozvoj územia samosprávneho kraja a pravidelne vypracúva správy o hospodárskom rozvoji a sociálnom rozvoji samosprávneho kraja,
- h) zabezpečuje prostriedky v rozsahu svojej pôsobnosti na odstraňovanie nežiaducich rozdielov na území samosprávneho kraja,
- i) zabezpečuje vzájomnú spoluprácu s ďalšími samosprávnymi krajinami a rozvoj spolupráce s územnými celkami alebo s orgánmi iných štátov vykonávajúcimi regionálne funkcie pri výkone samosprávy,
- j) môže zriaďovať právnické osoby na podporu regionálneho rozvoja územia samosprávneho kraja, najmä agentúry pre regionálny rozvoj,
- k) vedie evidenciu programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja a obcí,
- l) plní ďalšie úlohy ustanovené osobitnými zákonmi.